

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

NACRT SMJERNICA

**ZA IZVJEŠTAVANJE AGENCIJE ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE O
PRIMJENI ICAAP-A I ILAAP-A U BANCI**

Sarajevo, novembar/studeni 2018. godine

Na osnovu člana 19. Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci („Službene novine Federacije BiH“ broj: --/--), člana 5. stav (1) tačka h) i 23. stav (1) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 75/17) i člana 16 stav (1) tačka k) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 3/18), direktor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine dana --.--.2018. godine donosi

SMJERNICE ZA IZVJEŠTAVANJE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE O PRIMJENI ICAAP-A I ILAAP-A U BANCIMA

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Uvod

- (1) Primjena odredbi Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci (u daljnjem tekstu: Odluka o ICAAP-u i ILAAP-u) podrazumijeva obavezu banke da na primjeren način dokumentuje i potkrijepi adekvatnost i potpunost uspostavljenog internog procesa procjene adekvatnosti kapitala u banci (u daljnjem tekstu: ICAAP) i internog procesa procjene adekvatnosti likvidnosti u banci (u daljnjem tekstu: ILAAP), kako bi Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) u okviru supervizorskog procesa pregleda i ocjene (eng. Supervisory Review and Evaluation Process - u daljem tekstu: SREP) mogla procijeniti rezultate ICAAP-a i ILAAP-a banke i u skladu s tim poduzeti potrebne mjere nadzora u slučaju utvrđenih nepravilnosti, nedostataka i slabosti ICAAP-a i ILAAP-a banke.
- (2) U cilju postupanja u skladu sa stavom (1) ovog člana izvršeno je standardiziranje smjernica za izvještavanje Agencije o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u bankama, kako bi izvještaji banke o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a služili kao polazna osnova za obavljanje dijaloga između banke i Agencije u okviru SREP-a u dijelu regulatornih zahtjeva iz Stuba 2.
- (3) Osnovna svrha primjene ovih Smjernica je da se postigne osnovni cilj ICAAP-a i ILAAP-a, a to je održavanje adekvatnog kapitala i likvidnosti banke, odnosno njene sposobnosti da preuzme rizike u poslovanju, te osigura usklađenost informacija koje banka dostavlja Agenciji, a koje se koriste u postupku procjene adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a banke u okviru SREP-a.
- (4) Sastavni dio ovih Smjernica čine:
 - a) Dodatak 1. - Izvještaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a (u daljem tekstu: Izvještaj), koji je propisan članom 17. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u;
 - b) Dodatak 2. - Upute za popunjavanje Izvještaja koji se dostavlja Agenciji;
 - c) Dodatak 3. - Prateći obrazac uz Izvještaj koji se odnosi na Sektorsku i individualnu koncentraciju.

Član 2.

Predmet Smjernica

- (1) U svrhu provođenja odredbi iz Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u koje se odnose na izvještavanje o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a, ovim Smjernicama sa pripadajućim dodacima se detaljnije propisuju obaveze banke u pogledu izvještavanja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a i način popunjavanja Izvještaja, u skladu sa čl. 17. i 19. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u.
- (2) Ove Smjernice i pripadajuće dodatke dužne su primjenjivati sve banke u Federaciji Bosne i Hercegovine, koje u skladu sa članom 1. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u primjenjuju odredbe pomenute Odluke, na pojedinačnoj i konsolidiranoj osnovi, u skladu sa propisima koji regulišu superviziju na konsolidiranoj osnovi.

Član 3.

Osiguravanje kvalitete podataka u Izvještaju

- (1) Banka je dužna osigurati potpune i pouzdane podatke u postupku izvještavanja Agencije o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a.
- (2) U cilju postupanja u skladu sa stavom (1) ovog člana, nadležni organi banke u skladu sa propisanim nadležnostima i dužnostima u provođenju ICAAP-a i ILAAP-a trebaju osigurati kvalitet korištenih podataka, te u vezi s tim odobriti Izvještaj koji se dostavlja Agenciji u skladu sa propisanim oblikom, načinom, sadržajem i rokovima za izvještavanje.
- (3) U skladu sa stavom (2) ovog člana, pored propisanih podataka iz Izvještaja, banka je dužna dostaviti Agenciji odgovarajuće obrazloženje o načinu na koji banka osigurava da se u ICAAP i ILAAP okviru i metodologiji koja se primjenjuje pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva i utvrđivanju internih likvidnosnih zahtjeva koriste potpuni i pouzdani podaci. U slučaju da banka u svrhe ICAAP-a koristi naprednije modele za izračun internih kapitalnih zahtjeva, potrebno je da u obrazloženje uključi i opise pristupa pri internoj validaciji modela (postupak, učestalost i sadržaj validacije), odnosno rezultate provedenih neovisnih internih validacija korištenih metodologija u ICAAP-u i ILAAP-u.
- (4) U svrhu osiguravanja kvalitete podataka u postupku izvještavanja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a, banka je dužna da uz godišnji Izvještaj dostavi izvještaje interne revizije kojim je obuhvaćena revizija ICAAP-a i ILAAP-a za izvještajni period za koji se dostavlja Izvještaj, u skladu sa rokovima koji su propisani članom 17. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u.
- (5) U svrhu postupanja po zahtjevima utvrđenim u ovom članu, banka je dužna internim aktom utvrditi postupanje nadležnih organizacionih dijelova banke uključenih u okvir za integrisano upravljanje rizicima u banci, ICAAP, ILAAP i postupke provjere potpunosti i pouzdanosti podataka u postupku izvještavanja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a.

Član 4.

Primjena principa implementacije ICAAP-a i ILAAP-a u banci

- (1) Prilikom izvještavanja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a banka treba osigurati potpune i adekvatne informacije o kvalitativnim i kvantitativnim rezultatima ICAAP-a i ILAAP-a, koji odražavaju dosljednu primjenu osnovnih principa implementacije ICAAP-a i ILAAP-a u banci.
- (2) Principi iz stava (1) ovog člana odnose se na:
 - a) princip odgovornosti, prema kojem je implementacija i primjena ICAAP-a i ILAAP-a odgovornost banke, koja treba osigurati uspostavu procesa za procjenu svojih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva koji će podržati njen profil rizičnosti, kao i odgovornost za dokumentovanje i argumentiranje rezultata ICAAP-a i ILAAP-a Agenciji, uključujući i pružanje potpune, detaljne i jasne argumentacije za postupke, metodologiju i sistem koji koristi u ICAAP-u i ILAAP-u;
 - b) princip proporcionalnosti, čijom primjenom banka osigurava da ICAAP i ILAAP i izvještavanje o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a budu proporcionalni prirodi, obimu i

- složenosti poslovanja banke, veličini banke i njenom značaju za bankarski sistem kao cjelinu, načinu uspostave sistema upravljanja rizicima i pristupima koje koristi za izračun minimalno propisanih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva i drugim objektivnim kriterijima;
- c) princip kontinuiteta, u skladu sa kojim banka treba osigurati da se ICAAP i ILAAP redovno pregleda, odnosno onoliko često koliko se smatra potrebnim i prikladnim, kako bi se osiguralo adekvatno kapitalno i likvidnosno pokriće za rizike kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena. Za regulatorne svrhe je to najmanje jedanput godišnje u postupku izvještavanja Agencije o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a, u skladu sa odredbama Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u, ali i češće u slučajevima značajnih promjena u strateškim opredjeljenjima i ciljevima banke, promjenama poslovne politike ili poslovnog plana, statusnim promjenama, značajnim promjenama u poslovnom, regulatornom ili širem makroekonomskom okruženju ili drugim faktorima koji materijalno značajno utiču na korištene pretpostavke ili metodologije u ICAAP-u i ILAAP-u. U skladu sa navedenim, banka treba da blagovremeno pokrene odgovarajuće prilagodbe u ICAAP-u i ILAAP-u i o tome obavijesti Agenciju, posebno osiguravajući da novoidentifikovani rizici u poslovanju banke budu pravovremeno i pravilno identifikovani i uključeni u ICAAP i ILAAP;
 - d) princip značajnosti rizika, čijom primjenom banka osigurava da su kapital i likvidnost koji su rezultat ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa njenim profilom rizika i okruženjem u kojem posluje, obuhvatajući sve značajne rizike koje je identifikovala, ali i uticaj vanjskih faktora okruženja u kojem posluje, kao što su npr. uticaj promjena eksternog rejtinga banke, tržišnog ugleda, strateških ciljeva, uvođenja novih proizvoda, usluga ili sistema i dr. u smislu njihovog uticaja na potreban iznos kapitala i likvidne imovine. Značajni rizici trebaju na odgovarajući način biti kvantificirani, a tamo gdje banka s obzirom na prirodu, karakter i značajnost rizika ocijeni da su teže mjerljivi, moguće je izvršiti odgovarajuću procjenu;
 - e) princip sveobuhvatnosti, čijom primjenom banka osigurava obuhvat svih značajnih rizika kojima je u svom poslovanju izložena ili bi mogla biti izložena, bez obzira da li su uključeni u minimalne kapitalne i likvidnosne zahtjeve, odnosno obuhvatajući i sve one koji nisu ili nisu u potpunosti uključeni u izračun minimalnih kapitalnih zahtjeva u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke i izračun minimalnih likvidnosnih zahtjeva u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke; i
 - f) princip „pogleda u budućnost“, odnosno gledanja unaprijed (eng. forward looking), čijom primjenom banka osigurava da ICAAP i ILAAP uzimaju u obzir uticaj ekonomskog ciklusa i drugih faktora iz ekonomskog i regulatornog okruženja na planiranje internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva, pri čemu strateški, poslovni, operativni planovi treba da budu uzeti u obzir prilikom planiranja kapitala i likvidnosti, kako bi se osigurala uključenost faktora kao što su npr. planirani, odnosno očekivani rast kredita ili investiranja banke, budući izvori finansiranja i korištenja sredstava, ulazak banke na nova tržišta ili u nove poslovne aktivnosti, planovi usklađivanja sa regulatornim izmjenama, postojanje ograničenja za određene djelatnosti banke i dr., uzimajući u obzir i druge relevantne faktore, kao što su npr. procikličnost, tehnike ublažavanja rizika, specifične faze poslovnog ciklusa i mogući negativan uticaj na poslovanje banke i dr.
- (3) Banka treba osigurati transparentnost, konzistentnost, potpunost i pouzdanost u izvještavanju o ICAAP-u i ILAAP-u, te u svrhu omogućavanja odgovarajućeg pregleda implementacije i razvoja ICAAP-a i ILAAP-a obezbijediti odgovarajuće dokumentovanje njihovih najvažnijih elemenata, formirajući i održavajući ažurnom i kompletnom radnu dokumentaciju koja se koristi u izvještavanju o ICAAP-u i ILAAP-u.
- (4) Banka treba osigurati da radna dokumentacija iz stava (3) ovog člana bude adekvatno administrirana, pohranjena u papirnoj i/ili elektronskoj formi na sistematičan i pregledan

način, kojim se osigurava sigurnost i efikasna pristupačnost za interne i eksterne korisnike u skladu sa njihovim nadležnostima i odgovornostima u ICAAP-u i ILAAP-u.

- (5) U smislu stava (4) ovog člana, banka treba da u internom aktu (priručniku, uputi, instrukciji i sl.) propiše odgovornosti organizacionih dijelova banke, sadržaj dokumentacije, značajnost i nivo detalja u dokumentaciji, pregled nivoa korisnika izvještaja o ICAAP-u i ILAAP-u (internih i eksternih) i druge aspekte koji su relevantni za sastavljanje, pohranjivanje, čuvanje i prezentiranje radne dokumentacije uz Izvještaj.
- (6) Radna dokumentacija uz Izvještaj treba da omogućí uvid u pristupe banke kod preuzimanja i upravljanja rizicima, detaljna i jasna objašnjenja metodologija i postupaka koje banka primijenjuje u upravljanju rizicima, ICAAP-u i ILAAP-u, redovno ažurirane upute i dr.

II. OPŠTI ZAHITJEVI ZA IZVJEŠTAVANJEM

Član 5.

Opšti zahtjevi u vezi sa izvještavanjem

- (1) Banka je dužna osigurati da dostavljeni podaci i informacije pri izvještavanju Agencije o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a sadrže minimalno sljedeće:
 - a) priručnik (uputa, instrukcija i sl.), kao sveobuhvatni dokument kojim se olakšava razumijevanje izvještajnih podataka i prateće dokumentacije i čija primjena omogućava razboritu, efikasnu i sveobuhvatnu procjenu ICAAP i ILAAP okvira i njegovu uporedivost, te pruža dodatne informacije za njihovu procjenu u okviru SREP-a;
 - b) opšte informacije o ICAAP i ILAAP okviru, poslovnom modelu banke, strategijama banke, planovima i drugim aktima koji se odnose na sveobuhvatno interno upravljanje bankom, čime se postiže bolje razumijevanje ICAAP-a i ILAAP-a i procesa koji su povezani sa ICAAP-om i ILAAP-om;
 - c) informacije specifične za ICAAP i ILAAP, koje prate strukturu izvještajnog obrasca o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a, a odnose se na pojedine elemente, odnosno faze postupka ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa dijelom II Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u;
 - d) sažetak glavnih zaključaka ICAAP-a i ILAAP-a i informacije o osiguranju kvalitete podataka koje banka koristi.
- (2) Priručnik, odnosno interni akt banke iz stava (1) tačke a) ovog člana, treba da pruži pregled svih dokumenata banke povezanih sa ICAAP-om i ILAAP-om, uključujući potpune i ažurne podatke o njihovom statusu (npr. datumu posljednje revizije, obimu izmjena u odnosu na prethodni dokument, datumu primjene, oznaku da li se radi o novousvojenom dokumentu ili izmijenjenom i dopunjenom dokumentu i sl.). Priručnik bi trebao da sadrži i način i format usvajanja dokumenta, poveznice sa informacijama koje se objavljuju o ICAAP-u i ILAAP-u, odnosno rezultatima procjene ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa odredbama čl. 2. i 11. Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke. Ovisno od kvaliteta pruženih informacija i procjeni ICAAP i ILAAP okvira banke, Agencija može tražiti od banke dodatne informacije relevantne za ocjenu ICAAP-a i ILAAP-a ukoliko iste nisu sadržane u dokumentu banke iz stava (1) tačke a) ovog člana, kao i dostavu relevantnih informacija na finansijski datum koji nije izvještajni datum.
- (3) Sa ciljem procjene ICAAP-a i ILAAP-a prema pojedinačnim elementima, odnosno komponentama SREP-a Agencija može tražiti od banke neke specifične ili dodatne informacije i izvan redovnog godišnjeg ciklusa podnošenja Izvještaja, obuhvat informacija za sve subjekte koje banka uključuje u konsolidirani izvještaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a i dr. Obim i sadržaj ovih specifičnih ili dodatnih informacija utvrđuje se u skladu sa principom proporcionalnosti, procjenom granularnosti, razumljivosti i uporedivosti podataka banke za izračun internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva u ICAAP-u i ILAAP-u i postupku usporedbe sa regulatornim kapitalom, odnosno značaju banke za bankarski sistem u FBiH.

- (4) Banke su dužne osigurati dostavu potvrde o ažurnosti informacija u priručniku iz stava (1) tačke a) ovog člana i Izvještaju, odnosno da relevantni dokumenti nisu izmijenjeni na finansijski datum za koji se Izvještaj odnosi, a u slučaju izmjene dostavu važeće, odnosno ažurirane verzije dokumenta koji je relevantan za iskazane izvještajne podatke, odnosno navedene informacije u Izvještaju.
- (5) U cilju postupanja po stavu (4) ovog člana banka je obavezna dostaviti opšte dokumente kojim se uređuju stavke relevantne za pozicije iz Izvještaja, a ukoliko je potrebno i prikladno i popratne dokumente koji se odnose na odobravanje tih dokumenata, kao npr. zapisnici sa sastanaka nadležnih organa ili tijela banke relevantnih za odobravanje predmetnog dokumenta, dokaze o usklađenosti banke sa regulatornim zahtjevima relevantnim za ovaj segment i sl.

Član 6.

Opšte informacije o ICAAP i ILAAP okviru banke i ostalim ključnim aspektima poslovanja koji su relevantni za ICAAP i ILAAP

- (1) Banka je dužna osigurati dostavu potpunih, pouzdanih, razumljivih i uporedivih podataka i opštih informacija relevantnih za ocjenu ICAAP i ILAAP okvira, koji uključuju minimalno informacije o:
 - a) poslovnom modelu i strategiji banke;
 - b) sveobuhvatnom okviru upravljanja bankom i upravljanju rizicima;
 - c) sklonosti banke ka preuzimanju rizika;
 - d) okviru i programu testiranja otpornosti na stres za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a;
 - e) rizicima, agregiranju podataka za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a i IT sistemima.
- (2) Minimum informacija o poslovnom modelu i strategiji koje banka dostavlja u Izvještaju uključuju sljedeće:
 - a) opis postojećeg poslovnog modela banke, uključujući utvrđene glavne poslovne linije, tržišta, geografsku rasprostranjenost, pregled društava koja čine bankarsku grupu, proizvoda koje nudi i sl.;
 - b) opis glavnih izvora prihoda i rashoda banke, raspoređenih prema utvrđenim glavnim poslovnim linijama, tržištima, geografskoj rasprostranjenosti, društvima koja čine bankarsku grupu i sl.;
 - c) strategiju banke, što uključuje opis planiranih promjena postojećeg poslovnog modela i aktivnosti koje banka planira provesti u pogledu operativnih promjena ili upravljačke strukture banke (npr. IT infrastruktura, organizacijske promjene, promjene u upravljačkoj strukturi, korporativnim vrijednostima i dr.);
 - d) projekciju ključnih finansijskih pokazatelja poslovanja banke, raspoređenih prema utvrđenim glavnim poslovnim linijama, tržištima, geografskoj rasprostranjenosti, društvima koja čine bankarsku grupu i sl.;
 - e) opis povezanosti poslovne strategije sa strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, ICAAP i ILAAP okvirom i dr.
- (3) U vezi sa sagledavanjem sveobuhvatnog okvira za upravljanje bankom i okvira za integrisano upravljanje rizicima u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizicima u banci, kao i supervizorskom procjenom istog, banke su dužne prilikom izvještavanja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a osigurati dostavu podataka o adekvatnom i razumljivom opisu:
 - a) cjelokupnog sistema upravljanja bankom, uključujući uloge i odgovornosti unutar organizacije upravljanja rizikom i uloge kontrolnih funkcija, uključujući i nivo organa banke, specijaliziranih komiteta, odnosno tijela za upravljanje rizicima, višeg rukovodstva i ključnih zaposlenika banke, posmatrano na nivou bankarske grupe (uključujući društva uključena u konsolidirani Izvještaj);
 - b) linija izvještavanja i učestalosti redovnog izvještavanja organa banke kojim je obuhvaćeno upravljanje rizikom i kontrola rizika, te korištenje tih izvještaja u procesu

- donošenja poslovnih odluka, na jasan i transparentan način koji osigurava razumijevanje internih procesa u banci;
- c) interakcija između pojedinih faza postupka ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa dijelom II Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u, a posebno između identificiranja, mjerenja ili procjene i praćenja rizika, te stvarne prakse preuzimanja rizika u banci (npr. utvrđivanje i praćenje internih limita, postupanje u slučajevima prekoračenja utvrđenih internih limita i dr.);
 - d) postupaka i mehanizama kojima se osigurava da banka ima uspostavljen snažan i integrirani okvir za upravljanje značajnim rizicima i njihovom evolucijom, uključujući:
 - 1) interakciju i integraciju upravljanja kapitalom i likvidnošću, uključujući interakciju između ICAAP-a i ILAAP-a,
 - 2) interakciju između upravljanja raznim kategorijama rizika i upravljanja rizikom na nivou banke,
 - 3) integraciju ICAAP-a i ILAAP-a u upravljanje rizikom i cjelokupno upravljanje bankom.
- (4) Banke su, u vezi sa sklonošću ka preuzimanju rizika, dužne dostaviti informacije o:
- a) opisu usklađenosti strategije i poslovnog modela banke sa okvirom sklonosti za preuzimanje rizika;
 - b) opisu postupaka i mehanizama u upravljanju bankom, uključujući uloge i odgovornosti organa banke, višeg rukovodstva i ključnih zaposlenika banke u izradi i primjeni okvira sklonosti banke ka preuzimanju rizika;
 - c) utvrđivanju značajnih rizika kojima je ili bi mogla biti izložena u poslovanju;
 - d) opis utvrđene sklonosti ka preuzimanju rizika, odnosno tolerancije prema riziku u smislu odredbi Odluke o upravljanju rizicima u banci i Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u, uključujući utvrđene pragove i limite za identifikovane značajne rizike, kao i vremenske periode na koje se ti pragovi, odnosno limiti odnose, te postupke koji se primjenjuju radi održavanja utvrđenih internih pragova, odnosno održavanje internih limita ažurnim;
 - e) okviru raspodjele limita unutar glavnih poslovnih linija, tržišta, društava koja čine bankarsku grupu i dr.;
 - f) opisu načina integrisanosti i korištenja okvira sklonosti ka preuzimanju rizika i ukupnog upravljanja bankom, uključujući povezanost sa poslovnom strategijom, strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, ICAAP-om, ILAAP-om, planovima kapitala i likvidnosti.
- (5) Informacije banke o okviru i programu testiranja otpornosti na stres za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a uključuju minimalno sljedeće:
- a) opšti opis programa testiranja otpornosti na stres, obuhvatajući vrste provedenih testova otpornosti na stres, učestalost provođenja, metodološke pojedinosti i upotrebene modele, raspon korištenih pretpostavki, relevantnu infrastrukturu;
 - b) opis mehanizama provođenja i upravljanja programom testiranja otpornosti na stres, sa posebnim osvrtom na testove otpornosti na stres u svrhe ICAAP-a i ILAAP-a, opis interakcije i integracije pojedinih vrsta testiranja otpornosti na stres, kao i uloge povratnih testova otpornosti na stres, u skladu sa odredbama čl. 19. - 21. Odluke o upravljanju rizicima u banci, odnosno člana 8. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u;
 - c) opis primjene testiranja otpornosti na stres i njegove integrisanosti u okvir za upravljanje i kontrolu rizika u banci.
- (6) U vezi sa podacima o rizicima, agregiranju podataka o rizicima i IT sistemima, banke dostavljaju podatke kojima opisuju sljedeće:
- a) uspostavljeni okvir i postupke za prikupljanje, pohranjivanje i agregiranje podataka o rizicima u banci, uključujući i tok podataka od društava koja čine bankarsku grupu do banke koja ih konsolidira u Izvještaj na nivou bankarske grupe;
 - b) tok i strukturu podataka o rizicima koji se koriste za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a, kao i provjere koje se primjenjuju na podatke o rizicima koji se koriste za potrebe

- izvještavanja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a;
- c) IT sistemi koji se koriste za prikupljanje, pohranjivanje i distribuciju podataka o rizicima za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a.

III. INFORMACIJE SPECIFIČNE ZA ICAAP

Član 7.

Informacije specifične za ICAAP

Banka je dužna osigurati sveobuhvatne, pouzdane i jasne informacije specifične za primjenu ICAAP-a, koje minimalno obuhvataju sljedeće informacije o:

- a) cjelokupnom okviru ICAAP-a;
- b) mjerenju ili procjeni i agregiranju rizika;
- c) kapitalu kao rezultatu ICAAP-a i raspodjeli kapitala;
- d) planiranju kapitala;
- e) testiranju otpornosti na stres u ICAAP-u;
- f) popratnoj dokumentaciji.

Član 8.

Informacije o cjelokupnom okviru ICAAP-a

Informacije iz člana 7. stava (1) tačke a) ovih Smjernica odnose se na obavezu banke da dostavi adekvatne informacije i dokumentaciju koja u vezi sa obuhvatom, opštim ciljevima i glavnim pretpostavkama ICAAP-a obuhvata minimalno sljedeće informacije:

- a) opis obuhvata ICAAP-a, uključujući pregled i objašnjenja svih odstupanja u odnosu na subjekte obuhvaćene minimalnim kapitalnim zahtjevima;
- b) opis pristupa utvrđivanju rizika, uključujući i koncentracije rizika, definisanje kategorija i podkategorija u okviru utvrđenih vrsta rizika koje treba obuhvatiti ICAAP-om, uključujući pristup utvrđivanja značajnosti rizika prema definisanim kriterijima značajnosti;
- c) pregled i opis ključnih ciljeva i glavnih pretpostavki ICAAP-a, uključujući opis na koji način se njima osigurava adekvatnost kapitala banke;
- d) opis da li se ICAAP reflektuje na računovodstvenu ili ekonomsku vrijednost banke ili na oboje;
- e) vremenske periode koji se obuhvataju ICAAP-om, uključujući objašnjenja razlike između kategorije rizika i subjekata uključenih u konsolidirani Izvještaj;
- f) o radnoj dokumentaciji koja se odnosi na:
 - 1) popis kategorija i podkategorija rizika obuhvaćenih ICAAP-om, uključujući njihove definicije i obuhvat pojedinačnih kategorija rizika,
 - 2) objašnjenja eventualnih razlika između rizika obuhvaćenih ICAAP-om i okvira utvrđene sklonosti ka preuzimanju rizika, ako je obim obuhvaćenih rizika drugačiji,
 - 3) opis svih odstupanja s obzirom na faze postupka ICAAP-a i ključne pretpostavke unutar bankarske grupe i subjekata bankarske grupe.

Član 9.

Informacije o mjerenju ili procjeni i agregiranju rizika

Informacije iz člana 7. stava (1) tačke b) ovih Smjernica odnose se na minimalno sljedeće:

- a) opšti opis glavnih karakteristika/obilježja metodologije banke i metoda kvantifikacije, odnosno mjerenja ili procjene rizika, uključujući korištene pokazatelje, pretpostavke i parametre (npr. intervali pouzdanosti, period držanja i dr.) za sve kategorije i podkategorije rizika koje se koriste, kako bi nadležni organi banke odobrili metodologije i modele koje banka koristi u ICAAP-u;

- b) specifikaciju stvarno korištenih podataka obuhvaćenih ICAAP-om, uključujući objašnjenje dužine vremenske serije podataka koje koristi banka, kao i podatke za subjekte uključene u Izvještaj na konsolidiranoj osnovi;
- c) opis glavnih razlika između pristupa korištenih za izračun minimalnih kapitalnih zahtjeva za pokriće rizika u okviru regulatornog kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke i primijenjenih metodologija i modela kvantifikacije internih kapitalnih zahtjeva u svrhe ICAAP-a, pri čemu se taj opis dostavlja za svaki rizik pojedinačno;
- d) opis pristupa pri agregiranju internih kapitalnih zahtjeva za sve vrste rizika i sve subjekte uključene u Izvještaj, kao i uključivanje efekta diverzifikacije unutar rizika i između rizika, ako se isti uzimaju u obzir u metodologiji banke;
- e) opis radne dokumentacije koja se koristi za:
 - 1) postupak procjene kapitala kao rezultata ICAAP-a, kojom se obuhvataju sve vrste - kategorije i podkategorije rizika uključenih u ICAAP, pri čemu je potrebno navesti ukoliko za određene kategorije ili podkategorije rizika obuhvaćene ICAAP-om nije bilo moguće izvršiti kvantifikaciju, koje pristupe je banka koristila za njihovu procjenu, odnosno koji su obuhvaćeni kvalitativnim mjerama za smanjenje rizika, a ne raspodjelom kapitala kao rezultata ICAAP-a, što je potrebno objasniti na odgovarajući način,
 - 2) rezultate izračuna procijenjenog kapitala kao rezultata ICAAP-a za svaki pojedinačno značajni rizik, odnosno podkategoriju značajnog rizika obuhvaćenih ICAAP-om, pri čemu je potrebno na odgovarajući način objasniti slučajeve kada primijenjenim metodologijama izračuna nije moguće izvršiti izračun procijenjenog kapitala kao rezultata ICAAP-a na potrebnom nivou granularnosti, te su iz tog razloga takve procjene uključene kao dio procjene internih kapitalnih zahtjeva za odgovarajuću kategoriju rizika (npr. neka podkategorija rizika je utvrđena kao značajna, ali banka ne može pružiti procjenu internih kapitalnih zahtjeva za takav rizik i umjesto toga obuhvat tog rizika uključuje unutar procjene kapitala za glavnu kategoriju rizika), što Agencija ocijenjuje da li je prihvatljivo na osnovu bančinog pojašnjenja i načina dokumentovanja istog,
 - 3) rezultate agregiranja procijenjenih internih kapitalnih zahtjeva za sve subjekte i rizike uključene u ICAAP, kao i efekte diverzifikacije unutar rizika i između rizika, kada se ti aspekti uzimaju u obzir u metodologiji koju primijenjuje banka.

Član 10.

Informacije o kapitalu kao rezultatu ICAAP-a i raspodjeli istog u banci

Informacije iz člana 7. stava 1) tačke c) ovih Smjernica odnose se na minimalno sljedeće:

- a) informaciju i dokumentaciju o primijenjenoj metodologiji koje se odnose na:
 - 1) kapital kao rezultat ICAAP-a koji se koristi za pokriće ukupnih internih kapitalnih zahtjeva utvrđenih ICAAP-om, definišući pri tome sve elemente, odnosno instrumente kapitala koji su uzeti u obzir,
 - 2) opis glavnih razlika između elemenata, odnosno instrumenata kapitala kao rezultata ICAAP-a i elemenata, odnosno instrumenata regulatornog kapitala,
 - 3) opis metodologije banke i primijenjenih pretpostavki za raspodjelu kapitala kao rezultata ICAAP-a na subjekte uključene u konsolidirani Izvještaj, glavne poslovne linije, tržišta i dr.,
 - 4) opis postupaka praćenja, odnosno usporedbe procjene kapitala kao rezultat ICAAP-a u odnosu na raspodjelu istog, uključujući eskalacijske postupke u slučaju neprihvatljivih odstupanja.
- b) radnu dokumentaciju kojom banka dokazuje, odnosno dokumentuje potpunu primjenu definicija kapitala kao rezultata ICAAP-a i okvira za raspodjelu kapitala unutar ICAAP-

a, uključujući informacije o:

- 1) iznosu trenutno raspoloživog kapitala, raščlanjenog prema elementima koji se uzimaju u obzir,
- 2) stvarnim iznosima kapitala kao rezultata ICAAP-a raspoređenog na rizike obuhvaćene ICAAP-om i subjekte uključene u Izvještaj, glavne poslovne linije, tržišta i dr., na konsolidiranoj osnovi,
- 3) kvantitativnoj usporedbi između stvarne upotrebe kapitala kao rezultata ICAAP-a u odnosu na raspodjelu istog na osnovu procjena ICAAP-a, uz objašnjenje slučajeva u kojima je stvarna upotreba kapitala u banci blizu ili premašuje raspodijeljeni kapital kao rezultat ICAAP-a.

Član 11.

Informacije o planiranju kapitala

Informacije iz člana 7. stava (1) tačke d) ovih Smjernica odnose se na minimalno sljedeće:

- a) dokumentaciju i informacije o metodologiji koju banka primijenuje prilikom planiranja kapitala, uključujući uopšteni opis načina planiranja kapitala, aspekte, odnosno kategorije koji se uzimaju u obzir prilikom planiranja kapitala (npr. regulatorni kapital, kapital kao rezultat ICAAP-a, instrumenti kapitala, vremenski period, mjere za osiguravanje adekvatnog kapitala i dr.);
- b) opis glavnih pretpostavki na kojima se zasniva planiranje kapitala i način njihove provjere, odnosno revidiranja i ažuriranja;
- c) radnu dokumentaciju u vezi sa dokazivanjem potpune provedbe planiranja kapitala u banci, što uključuje dokumentaciju koja sadrži projekcije razvoja rizika i stanja kapitala, kako regulatornog, tako i kapitala kao rezultata ICAAP-a, kao i opis zaključaka koji su proizašli iz planiranja kapitala, u smislu konkretizovanja planiranih aktivnosti u pogledu izdavanja instrumenata kapitala, drugih mjera kapitala (npr. politika dividendi), planiranih promjena u bilansu banke (npr. prodaja dijela portfolia banke) i dr.

Član 12.

Informacije o testiranju otpornosti na stres u ICAAP-u

Pored opštih informacija o testiranju otpornosti na stres iz člana 6. stav (5) ovih Smjernica u vezi sa testovima otpornosti na stres koji se primijenjuju u svrhe ICAAP-a, uključujući i planiranje kapitala i raspodjelu kapitala prema scenarijima o kojim se izvještava uprava i nadzorni odbor banke, banka je dužna dostaviti informacije iz člana 7. stava (1) tačke e) ovih Smjernica, koje minimalno obuhvataju sljedeće:

- a) opis nepovoljnih scenarija uzetih u obzir u okviru ICAAP-a, što uključuje specifikaciju pretpostavki u korištenim scenarijima i ključnih makroekonomskih varijabli koje se koriste, kao i opis načina na koji su povratni testovi otpornosti na stres korišteni za kalibraciju ozbiljnosti upotrijebljenih scenarija;
- b) opis ključnih pretpostavki korištenih u razmotrenim scenarijima, uključujući upravljačke mjere, poslovne pretpostavke u vezi sa bilansom banke, referentne datume, vremenske periode i dr.;
- c) radnu dokumentaciju u vezi sa dokazivanjem, odnosno dokumentovanjem potpune provedbe testova otpornosti na stres u okviru ICAAP-a banke i njegovog rezultata, a koja uključuje informacije o:
 - 1) kvantitativnim rezultatima razmotrenih scenarija i efekata na ključne pokazatelje poslovanja banke, uključujući efekat na rezultat poslovanja banke i na kapital (kapital kao rezultat ICAAP-a i regulatorni), te utvrđene regulatorne omjere, kao i efekat na poziciju likvidnosti u integrisanim pristupima,
 - 2) objašnjenju relevantnosti rezultata scenarija za poslovni model banke, njenu strategiju, značajne rizike i subjekte obuhvaćene ICAAP-om na konsolidovanom

nivou.

Član 13.

Informacije o popratnoj dokumentaciji o ICAAP-u

Informacije iz člana 7. stava (1) tačke f) ovih Smjernica odnose se na obavezu banke da, osim informacija iz člana 7. stava (1) tačaka od a) do e) ovih Smjernica, dostavi Agenciji sve relevantne popratne informacije i dokumentaciju, koja uključuje i zapisnike sa relevantnih sjednica uprave i nadzornog odbora banke kojima se dokazuje adekvatnost, efikasnost i razboritost u uspostavi, odnosno organizovanju i provođenju ICAAP-a. Te informacije i dokumentacija posebno obuhvata sljedeće aspekte, relevantne za ocjenu ICAAP-a banke:

- a) odobrenje uspostave sveukupnog ICAAP okvira u banci, u skladu sa odredbama člana 2. i 3. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u;
- b) odobrenje glavnih elemenata ICAAP-a, odnosno faza postupka ICAAP-a, u skladu sa odredbama iz dijela II Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u - Postupak ICAAP-a i ILAAP-a u banci, a koji se minimalno odnose na opšte ciljeve i glavne pretpostavke, mjerenje i procjenu rizika, njihovo agregiranje, utvrđivanje kapitala kao rezultata ICAAP-a i raspodjeli istog, planiranje kapitala, stresni scenariji i njihove glavne pretpostavke, rezultati provedenih testiranja otpornosti na stres na osnovu tih scenarija i dr.;
- c) dokaz da je raspravljano o promjenama u rizičnom profilu banke, odnosno pojedinačnim rizicima, stanju i strukturi kapitala, eventualnim prekoračenjima utvrđenih internih limita i dr., uključujući odluke o upravljačkim mjerama ili odlukama da se ne poduzimaju nikakve mjere;
- d) dokumentovanje značajnih odluka nadzornog odbora, uprave, posebnih specijaliziranih komiteta koje formira nadzorni odbor ili drugih tijela o odobrenju novih proizvoda, usluga ili sistema kojima se dokazuje da je uzet u obzir efekat njihovog uvođenja na rizični profil i kapital banke;
- e) dokumentovanje odluka o upravljačkim mjerama koje su povezane sa procjenom potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a, njegovim agregiranjem i usporedbom sa raspoloživim kapitalom i to iz perspektive trenutne situacije i budućeg stanja;
- f) dokumentacija kojom se dokazuje da je raspravljano o rezultatima testiranja otpornosti na stres u okviru ICAAP-a, te odlučivanja o poduzimanju i nepoduzimanju mjera u skladu sa tim rezultatima;
- g) internu samoprocjenu ICAAP-a, kojom banka može argumentirati nivo usklađenosti u odnosu na propisane elemente upravljanja rizicima koji utiču na ICAAP;
- h) izvještaj interne revizije o neovisnoj procjeni uspostavljenog sistema upravljanja rizicima u banci, ICAAP-a i godišnjeg Izvještaja i dr.

IV. INFORMACIJE SPECIFIČNE ZA ILAAP

Član 14.

Informacije specifične za ILAAP

Banka je dužna osigurati sveobuhvatne, pouzdane i jasne informacije specifične za primjenu ILAAP-a, koje minimalno obuhvataju sljedeće informacije o:

- a) okviru za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja;
- b) strategiji i planu izvora finansiranja;
- c) strategiji u vezi sa internim likvidnosnim zahtjevom i upravljanja kolateralima;
- d) mehanizmu raspodjele;
- e) upravljanju rizikom unutardnevne likvidnosti;
- f) testiranju otpornosti likvidnosti na stres;
- g) planu za likvidnost za nepredviđene slučajeve;
- h) popratnoj dokumentaciji.

Član 15.

Informacije o okviru za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja

Informacije iz člana 14. stava (1) tačke a) ovih Smjernica odnose se na minimalno sljedeće:

- a) opis obuhvata ILAAP-a, uključujući pregled i objašnjenja svih odstupanja u odnosu na propisane regulatorne zahtjeve u pogledu likvidnosti;
- b) opis uspostavljenog ILAAP-a, kojim se objašnjavaju odnosi između svih njegovih komponenti i obrazlaže kako se opisanim procesom osigurava adekvatna likvidnost banke;
- c) kriterije koje banka primijenjuje za izbor značajnih faktora rizika likvidnosti, odnosno izvora finansiranja, uključujući izbor značajnih valuta za potrebe praćenje pozicija likvidnosti i pozicije izvora finansiranja;
- d) kriterije koje banka primijenjuje za izbor odgovarajućih metoda i pretpostavki u ILAAP-u, kao što je metod mjerenja i projektovanja sadašnjih i budućih novčanih tokova imovine, obaveza i vanbilansnih stavki tokom određenih vremenskih perioda;
- e) procjenu tokova likvidnosti i pozicija izvora finansiranja unutar grupe, uključujući eventualna pravna ili regulatorna ograničenja za transfer likvidnosti u okviru grupe;
- f) obrazloženje za izbor značajnih faktora rizika i kvantitativni pregled ovih faktora rizika koji se periodično ažurira;
- g) kvantitativni pregled profila izvora finansiranja i njegova stabilnost u svim značajnim valutama;
- h) dokaz o praćenju usklađenosti sa minimalnim i dodatnim propisanim regulatornim zahtjevima u vezi sa rizikom likvidnosti, odnosno izvora finansiranja, uključujući i procjenu usklađenosti sa ovim zahtjevima u različitim scenarijima i u određenim vremenskim periodima koje obuhvata ILAAP.

Član 16.

Informacije o strategiji i planu izvora finansiranja

Informacije iz člana 14. stav (1) tačka b) ovih Smjernica odnose se minimalno na sljedeće:

- a) opis opšteg plana finansiranja, uključujući izvore finansiranja, ročnost, ključna tržišta, korištene proizvode i sl.;
- b) politiku banke o održavanju prisutnosti na tržištima, kako bi se obezbijedio i pristup tržištu i sposobnost banke za pribavljanje novih izvora finansiranja, kada je to relevantno;
- c) politiku banke o riziku koncentracije izvora finansiranja, uključujući principe za mjerenje i praćenje korelacije između izvora finansiranja i ekonomske veze između deponenata i drugih povjerilaca banke;
- d) politika izvora finansiranja u stranim valutama, uključujući najrelevantnije pretpostavke u vezi sa dostupnošću i konvertibilnošću ovih valuta;
- e) važeći plan izvora finansiranja;
- f) kvantitativni pregled karakteristika posljednjih pribavljenih izvora finansiranja, kao što su obim, cijena, i zainteresovanost investitora i analiza mogućnosti izvršenja plana izvora finansiranja, uzimajući u obzir volatilitnost tržišta;
- g) projekcija pozicije izvora finansiranja u sljedeće tri godine;
- h) procjena pozicije izvora finansiranja i rizika izvora finansiranja nakon izvršenja plana izvora finansiranja;
- i) rezultati obrnutog testiranja plana izvora finansiranja.

Član 17.

Informacije o strategiji u vezi sa internim likvidnosnim zahtjevom i upravljanja kolateralima

Informacije iz člana 14. stava (1) tačke c) ovih Smjernica odnose se na minimalno sljedeće:

- a) opis metodologije banke za određivanje minimalnog nivoa internog likvidnosnog zahtjeva, uključujući definiciju likvidne imovine, kriterije koji se primjenjuju za određivanje tržišne vrijednosti likvidne imovine i ograničenja u pogledu koncentracije i drugih karakteristika rizika vezanih za likvidnu imovinu;
- b) politika banke za upravljanje kolateralima, uključujući principe u vezi lokacije i prenosivosti kolaterala, kao i njihovu ulogu u ispunjenju minimalnih regulatornih zahtjeva;
- c) politika banke u pogledu opterećenja imovine, uključujući principe za mjerenje i praćenje opterećene i neopterećene imovine i povezivanje okvira za limite i kontrolu opterećenja imovine sa sklonošću banke ka preuzimanju rizika, u pogledu likvidnosti i finansiranja;
- d) principi za testiranje pretpostavki u vezi sa likvidnom vrijednosti (i vremena za prodajnu ili repo transakciju) imovine uključene u likvidnu imovinu, kao i rezultati analize ovog testiranja;
- e) politika banke o riziku koncentracije likvidnosti, uključujući principe za mjerenje i praćenje svih potencijalnih gubitaka raspoložive likvidnosti uslijed ove koncentracije;
- f) kvantifikovanje minimalnog nivoa likvidne imovine koji se smatra adekvatnim za ispunjenje internih likvidnosnih zahtjeva;
- g) pregled postojećeg nivoa kvantifikovanih internih likvidnosnih zahtjeva, uključujući raspodjelu prema proizvodima, valutama, dužnicima, regionima, subjektima unutar grupe i sl.;
- h) projekcija minimalnog nivoa internih likvidnosnih zahtjeva i raspoložive likvidne imovine u odgovarajućim vremenskim periodima, kako u uobičajenim uslovima poslovanja, tako u stresnim uslovima;
- i) kvantitativni pregled i analiza trenutnog i projektovanog nivoa opterećenja imovine, uključujući detalje o opterećenoj i neopterećenoj imovini koja bi se mogla koristiti za generisanje likvidnosti;
- j) procjena vremena potrebnog za pretvaranje likvidne imovine u direktno upotrebljiva likvidna sredstva, uzimajući u obzir pravna, operativna i regulatorna ograničenja za upotrebu likvidne imovine za pokriće novčanih odliva;
- k) analizu testiranja pretpostavki u vezi sa tržišnom vrijednošću likvidne imovine uključene u zaštitni sloj likvidnosti u odnosu na potrebno vrijeme da se ta likvidna imovina proda ili založi.

Član 18.

Informacije o mehanizmu raspodjele

- (1) Informacije iz člana 14. stava (1) tačke d) ovih Smjernica odnose se minimalno na sljedeće opise koje je banka dužna osigurati:
 - a) mehanizam raspodjele, kao i kriterija za izbor elemenata likvidnosti i izvora finansiranja kojima se obezbijeduje da uzmu u obzir sve relevantne koristi i troškovi, kao i učestalost prilagodbe cijena;
 - b) usklađenosti i povezanosti mehanizma raspodjele, upravljanja rizicima i sveobuhvatnog upravljanja bankom;
 - c) važećeg mehanizma raspodjele sa kvantitativnim pregledom njegove trenutne kalibracije (na primjer: krive kamatnih stopa, interne referentne stope koju banka koristi za glavne kategorije imovine i obaveza, itd.);
 - d) uključivanja mehanizma raspodjele u mjerenje profitabilnosti banke kod kreiranja nove imovine i obaveza, kako kod bilansne aktive, tako i kod vanbilansnih stavki;
 - e) uključivanja mehanizma raspodjele u upravljanje poslovnim rezultatima (ukoliko je neophodno, izvršiti podjelu po različitim poslovnim linijama/organizacionim dijelovima ili regionima).
- (2) Ukoliko banka raspolaže mehanizmom za određivanje likvidnosnih transfernih cijena (LTP), banka navodi i opis postavke i funkcionisanja LTP, a naročito povezanost LTP sa

donošenjem strateških odluka, kao i donošenjem odluka onih organizacionih dijelova koji učestvuju u generisanju imovine i obaveza. Takođe, banka navodi vezu između LTP i ključnih pokazatelja rizika.

Član 19.

Informacije o upravljanju rizikom unutardnevne likvidnosti

Informacije iz člana 14. stava (1) tačke e) ovih Smjernica odnose se minimalno na sljedeće:

- a) opis kriterija i instrumenata za mjerenje i praćenje rizika unutardnevne likvidnosti;
- b) opis procedura eskalacije u slučaju manjka unutardnevne likvidnosti kojim se obezbeđuje izvršenje dospjelih obaveza na vrijeme, kako u uobičajenim uslovima poslovanja, tako i u stresnim uslovima;
- c) kvantitativni pregled rizika unutardnevne likvidnosti tokom prethodne godine, sa identificiranjem perioda i njihove učestalosti u kojima su iskazane neuobičajene vrijednosti;
- d) ukupan broj propuštenih plaćanja i pregled (sa obrazloženjem) svih značajnih propuštenih plaćanja i značajnih obaveza koje banka nije izvršila na vrijeme.

Član 20.

Informacije o testiranju otpornosti likvidnosti na stres

Pored opštih informacija o testiranju otpornosti na stres iz člana 6. stav (5) ovih Smjernica, banka je dužna dostaviti informacije iz člana 14. stav (1) tačka f) ovih Smjernica, koje minimalno obuhvataju sljedeće:

- a) opis primijenjenih nepovoljnih scenarija i pretpostavki korištenih kod testiranja otpornosti likvidnosti na stres, uključujući sve relevantne detalje, kao što su broj korištenih scenarija, obuhvat, dinamika internog izvještavanja uprave banke i nadzornog odbora, faktori rizika (makro i idiosinkratični), primijenjeni vremenski periodi i, ukoliko je relevantno, odvojeno za valute/regione/poslovne jedinice;
- b) opis kriterija za kalibraciju scenarija, birajući odgovarajuće vremenske periode (uključujući unutardnevne, ukoliko je relevantno), kao i kvantifikaciju uticaja stresa na tržišnu vrijednost likvidne imovine i sl.;
- c) kvantitativne rezultate testiranja otpornosti na stres, uključujući analizu ovih rezultata i glavnih faktora koji utiču na njih, kao i obrazloženje značaja ovih rezultata za interne limite, likvidnu imovinu, izvještavanje, modeliranje i sklonost banke ka preuzimanju rizika;
- d) kvantitativnu i kvalitativnu analizu rezultata testiranja otpornosti na stres u odnosu na profil izvora finansiranja banke.

Član 21.

Informacije o planu za likvidnost za nepredviđene slučajeve

Informacije iz člana 14. stava (1) tačke g) ovih Smjernica odnose se minimalno na sljedeće:

- a) opis linija odgovornosti za kreiranje, praćenje i izvršenje plana za likvidnost za nepredviđene slučajeve;
- b) opis strategija za reagovanje na nedostatak likvidnosti u hitnim situacijama,
- c) opis instrumenata praćenja tržišnih uslova koji omogućava banci da blagovremeno odredi da li je potrebna eskalacija i/ili izvršenje mjera;
- d) opis procedura za testiranje, ukoliko je dostupno (na primjer: prodaja novih vrsta imovine, zalaganje kolaterala i sl.);
- e) važeći plan za likvidnost u nepredviđenim slučajevima;
- f) informacije o eventualnim upravljačkim mjerama, uključujući procjenu njihove izvodljivosti i kapaciteta za generisanje likvidnosti u različitim stresnim scenarijima;
- g) mišljenje uprave banke o uticaju svih javno objavljenih informacija u vezi likvidnosti banke na izvodljivosti i blagovremenost upravljačkih mjera uključenih u plan za likvidnost u nepredviđenim slučajevima;

- h) posljednja analiza testiranja otpornosti na stres, uključujući zaključke o izvodljivosti upravljačkih mjera uključenih u plan za likvidnost u nepredviđenim slučajevima;
- i) opis internog mišljenja o uticaju izvršenja upravljačkih mjera uključenih u plan za likvidnost u nepredviđenim slučajevima, na primjer na pristup banke relevantnim tržištima i na sveobuhvatnu stabilnost njenog profila izvora finansiranja u kraćim i dužim vremenskim periodima.

Član 22.

Informacije o popratnoj dokumentaciji o ILAAP-u

Informacije iz člana 14. stava (1) tačke h) ovih Smjernica odnose se na obavezu banke da, osim informacija iz člana 14. stava (1) tačke od a) do g) ovih Smjernica, dostavi Agenciji sve relevantne popratne informacije i dokumentaciju, koja uključuje i zapisnike sa relevantnih sjednica uprave i nadzornog odbora banke kojima se dokazuje adekvatnost, efikasnost i razboritost u uspostavi, odnosno organizovanju i provođenju ILAAP-a. Te informacije i dokumentacija posebno obuhvataju sljedeće aspekte, relevantne za ocjenu ILAAP-a banke:

- a) odobrenje uspostavljanja sveukupnog ILAAP okvira u banci, u skladu sa odredbama čl. 2. i 3. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u;
- b) odobrenje glavnih elemenata ILAAP-a, kao što su plan izvora finansiranja, plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve, mehanizam raspodjele, pretpostavke i zaključci o rezultatima testiranja otpornosti likvidnosti na stres, sklonost ka preuzimanju rizika likvidnosti i izvora finansiranja, ciljani nivo i struktura likvidne imovine, i sl.;
- c) dokaz da je raspravljano o promjenama rizičnog profila banke u pogledu rizika likvidnosti i rizika izvora finansiranja, prekoračenju limita, uključujući odluke o upravljačkim mjerama ili odluke da se ne preduzimaju nikakve mjere;
- d) ako je primijenjivo, primjere značajnih odluka o odobrenju novih proizvoda, uz dokaze o korištenju likvidnosnih transfernih cijena, kao i o ocjeni rizika koji prizilaze iz tih odluka;
- e) dokaz da je raspravljano o analizi izvodljivosti plana izvora finansiranja na osnovu veličine i volatilnosti tržišta;
- f) dokaz o odlukama o poduzimanju upravljačkih mjera povezanih sa rizikom unutarodnevnne likvidnosti, nakon interne eskalacije usljed pogoršanja unutarodnevnne likvidnosti;
- g) dokaz da je raspravljano o rezultatima testiranja otpornosti likvidnosti na stres, te postupku odlučivanja o poduzimanju, donosno nepoduzimanju upravljačkih mjera u skladu sa tim rezultatima;
- h) dokaz o razmatranju redovnog testiranja plana likvidnosti za nepredviđene slučajeve, kao i odluka o izmjenama ili dopunama upravljačkih mjera navedenih u ovom planu;
- i) odluka u vezi nivoa i strukture internih likvidnosnih zahtjeva;
- j) dokaz o razmatranju testiranja tržišne vrijednosti likvidne imovine, kao i o potrebnom vremenu za prodajnu ili repo transakciju, imovine uključene u interne likvidnosne zahtjeve;
- k) internu samoprocjenu ILAAP-a, kojom banka može argumentovati nivo usklađenosti u odnosu na propisane elemente upravljanja rizicima koji utiču na ILAAP;
- l) izvještaj interne revizije o neovisnoj procjeni uspostavljenog sistema upravljanja rizicima u banci, ILAAP-a i godišnjeg Izvještaja i dr.

V. UTVRĐIVANJE INTERNIH KAPITALNIH ZAHTJEVA

Član 23.

Interni kapitalni zahtjevi

- (1) U izračun internih kapitalnih zahtjeva banka u svrhe ICAAP-a uključuje sve značajne rizike u poslovanju, kao i druge interne i eksterne faktore koji određuju ili utiču na njen profil rizika.

- (2) U skladu sa stavom (1) ovog člana banka kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva uzima u obzir sljedeće:
- a) rizike koji podliježu minimalnim kapitalnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, pri čemu banka može koristiti iste pristupe koje je koristila u svrhe izračuna minimalnih kapitalnih zahtjeva, prilagođene pristupe ili vlastite metodologije, osiguravajući adekvatno obrazloženje za izbor pristupa i sagledavanje moguće podcijenjenosti kapitalnih zahtjeva u vezi sa tim;
 - b) rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima (npr. u oblasti kreditnog rizika banke za potrebe ICAAP-a moraju uzeti u obzir rezidualni rizik, odnosno preostali rizik kao rezultat upotrebe kreditne zaštite, indirektni kreditni rizik – valutno inducirani kreditni rizik i dr.);
 - c) rizike koji ne podliježu minimalnim kapitalnim zahtjevima (kamatni rizik u bankarskoj knjizi, koncentracijski rizik, rizik tržišne likvidnosti, reputacijski rizik, rizik profitabilnosti, strateški rizik, poslovni rizik i dr.);
 - d) faktore vanjskog okruženja, koji proizilaze iz poslovnog, regulatornog ili makroekonomskog okruženja, a nisu uključeni u prethodnim tačkama, a prilikom procjene rizika koji proizilaze iz tih faktora banka takođe, kao i za ostale rizike iz prethodnih tačkama, treba provoditi testove otpornosti na stres za potrebe ICAAP-a. Pri tome, banke koje nisu sistemski značajne banke mogu za potrebe ICAAP-a koristiti jednostavnije testove otpornosti na stres (npr. analize osjetljivosti) sa ciljem dokazivanja adekvatnosti internih kapitalnih zahtjeva, u odnosu na sistemski značajne banke koje koriste sofisticiranije i kompleksnije testove otpornosti na stres.
- (3) Banka najmanje jedanput godišnje za potrebe ICAAP-a provodi testove otpornosti na stres u svrhu izračuna internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike, koji mogu biti zasnovani na scenarijima realizacije:
- a) krize likvidnosti;
 - b) značajnih gubitaka zbog operativnog rizika;
 - c) nepovoljne simulacije u vezi sa drugim specifičnim rizicima (npr. rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi).
- (4) Takođe, banka najmanje jedanput godišnje za potrebe ICAAP-a provodi testove otpornosti na stres koji proizilaze iz promjena u tržišnim uslovima u svrhu izračuna internih kapitalnih zahtjeva, pri čemu u cilju identifikacije promjena u tržišnim uslovima koje bi mogle negativno uticati na buduću adekvatnost kapitala banke, treba uzeti u obzir stanje poslovnog ciklusa (procikličnost) u vezi sa mogućim opštim pogoršanjem ekonomske situacije, kao rezultata pada ekonomskih aktivnosti ili specifičnog pogoršanja situacije u određenim privrednim granama, odnosno sektorima koje banka kreditira ili u koje ulaže i sl.
- (5) Kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva banka može uzeti u obzir i efekte korelacije i diverzifikacije u interne svrhe, odnosno svrhe ICAAP-a.

Član 24.

Metodologija banke za izračun internih kapitalnih zahtjeva

- (1) U skladu sa principom proporcionalnosti, banka može izračunavati interne kapitalne zahtjeve koristeći pristupe za izračun minimalnih kapitalnih zahtjeva u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke ili koristeći vlastite metodologije.
- (2) Ako banka koristi vlastite metodologije, dužna je Agenciji dostaviti dokumentaciju i argumentaciju o njihovoj adekvatnosti za korištenje u interne svrhe, odnosno za potrebe ICAAP-a.
- (3) Ako je vlastita metodologija banke u svrhe izračuna internih kapitalnih zahtjeva usko povezana ili bazirana na propisanim pristupima izračuna minimalnih kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik banka vrši izračun internih kapitalnih zahtjeva

koristeći pristup nadogradnje, odnosno prilagođavanja, pri čemu je prvi korak da procijeni adekvatnost izračunatih kapitalnih zahtjeva primjenom propisanih minimalnih kapitalnih zahtjeva.

- (4) Ako banka ustanovi da su individualni kapitalni zahtjevi previsoki ili preniski u odnosu na stvarnu izloženost banke kreditnom, tržišnom i operativnom riziku, mora ih prilagoditi prema „gore“ ili prema „dolje“ i pri tome obezbijediti adekvatnu argumentaciju za te korekcije.
- (5) U drugom koraku banka na kapitalne zahtjeve iz Stuba 1 (kreditni, tržišni i operativni rizik) jednostavno dodaje ukupne interne kapitalne zahtjeve za pokrivanje drugih značajnih rizika kojima je ili bi mogla biti izložena, a ako nije izvršila taj dodatak treba da argumentirano dokaže da ti rizici nisu značajni. Naprednija alternativa ovom pristupu je paralelno dodavanje internih kapitalnih zahtjeva za pokrivanje drugih pojedinačno značajnih rizika (npr. za koncentracijski rizik, kamatni rizik u bankarskoj knjizi, rizik profitabilnosti i sl.). Banka može koristiti i adekvatnu kombinaciju ovih alternativa, uz prezentiranje argumentacije za navedeno.
- (6) Metodologija banke za izračun internih kapitalnih zahtjeva u skladu sa principom proporcionalnosti može biti zasnovana na naprednijim metodologijama, odnosno tehnikama mjerenja rizika i u tom slučaju banka procijenjuje rizike pomoću modela ekonomskog kapitala (ECM), koji koristi različite matematičke i/ili statističke metode za izračune. Pri tome, modeli ekonomskog kapitala moraju koristiti razumne pretpostavke i moraju biti zasnovani na dovoljno dugim vremenskim serijama podataka o rizicima, na istom nivou statističke pouzdanosti i istom vremenskom horizontu za sve rizike koji se obrađuju. Pri tome, banka mora navesti adekvatnu argumentaciju Agenciji za izbor svih pretpostavki na kojima se korišteni model banke zasniva.
- (7) Banka prilagođava interne kapitalne zahtjeve za pojedine rizike ili ukupne interne kapitalne zahtjeve prema „gore“, obzirom na rezultate odgovarajućih testova otpornosti na stres koje je provela za potrebe ICAAP-a.

VI. UTVRĐIVANJE INTERNIH LIKVIDNOSNIH ZAHTJEVA

Član 25.

Interni likvidnosni zahtjevi

- (1) U skladu sa čl. 7. st. (7) - (11) i 12. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u, banka pri utvrđivanju internih likvidnosnih zahtjeva u svrhe ILAAP-a uključuje sve značajne rizike u poslovanju koji određuju ili utiču na njen profil rizika likvidnosti.
- (2) U skladu sa stavom (1) ovog člana, banka prilikom utvrđivanja internih likvidnosnih zahtjeva uzima u obzir sljedeće:
 - a) rizike koji podliježu minimalnim likvidnosnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke;
 - b) rizike koje je banka identifikovala kao značajne rizike, a koji ne podliježu minimalnim likvidnosnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke.
- (3) Banka najmanje jedanput godišnje za potrebe ILAAP-a provodi testove otpornosti na stres u svrhu utvrđivanja internih likvidnosnih zahtjeva za pojedinačne rizike.

Član 26.

Metodologije banke za kvantificiranje rizika u ILAAP-u

- (1) U skladu sa članom 7. st. (8) – (11) Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u banka je dužna uspostaviti i primijenjivati metodologije za kvantificiranje rizika u ILAAP-u (u daljnjem tekstu: Metodologije).

- (2) Metodologije iz stava (1) ovog člana služe za utvrđivanje internih likvidnosnih zahtjeva za značajne rizike iz člana 25. ovih Smjernica.
- (3) Prilikom uspostave i primjene Metodologija od banke se očekuje da osigura sljedeće:
 - a) adekvatnost, koja podrazumijeva usklađenost sa individualnim profilom rizika likvidnosti banke, uzimajući u obzir i normativni i ekonomski aspekt ILAAP-a, kao i potencijalne promjene u poziciji likvidnosti i izvorima finansiranja banke;
 - b) konzistentnost, koja podrazumijeva da ključni parametri i pretpostavke koje se koriste budu konzistentni za sve vrste rizika u banci, na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi, pri čemu treba uspostaviti relevantne, potpune, tačne, konzistentne i pravovremene podatke kojima se osigurava pouzdanost informacija na osnovu kojih se donose odluke o rizicima;
 - c) nezavisnu internu validaciju, koja podrazumijeva da se u skladu sa principom proporcionalnosti omogućavaju različita organizacijska rješenja kojima se mora osigurati nezavisnost između procesa uspostave, primjene, razvoja i nadzora Metodologija i procesa njihove validacije, poštujući koncept „tri linije odbrane“ i redovnog izvještavanja uprave banke o sveobuhvatnim zaključcima procesa validacije i potrebna prilagođavanja u skladu sa zaključcima, a koji se uzimaju u obzir prilikom procjene adekvatnosti likvidnosnih zahtjeva banke.
- (4) Vežano za postupanje u skladu sa stavom (3) ovog člana, od banke se ne očekuje da:
 - a) funkcija interne revizije vrši nezavisnu internu validaciju Metodologija;
 - b) primijenjuje Metodologije koje nisu razumljive samoj banci i koje ne koristi u upravljanju rizicima i donošenju odluka o rizicima i koje ne odražavaju poslovni model i profil rizika banke;
 - c) banka u slučaju kada je otežana kvantifikacija rizika ili relevantni podaci nisu raspoloživi iste isključi iz procjene, nego je potrebno da primijeni dovoljno konzistentan i konzervativan pristup, uzimajući u obzir sve relevantne i dostupne podatke i informacije, uz korištenje iskustvenog stručnog mišljenja, obezbijavajući usklađenost i uporedivost sa kvantifikovanjem drugih rizika;
 - d) pretpostavke korištene u Metodologijama budu neusklađene sa definicijama likvidne imovine i stabilnih izvora finansiranja i/ili međusobno neusklađene.
- (5) Banka vrši prilagodbe internih likvidnosnih zahtjeva prema „gore“ u skladu sa rezultatima odgovarajućih testova otpornosti na stres koje je provela za potrebe ILAAP-a.

Član 27.

Supervizorski pristup u pregledu i ocjeni ICAAP-a i ILAAP-a banke

- (1) Pregled i procjena ICAAP-a i ILAAP-a banke, izloženosti riziku i usklađenosti banke sa propisanim regulatornim zahtjevima (zakonski propisi, podzakonski akti i drugi provedbeni akti Agencije) sastavni su dio SREP-a, u okviru kojeg se podstiče aktivan i argumentiran supervizorski dijalog sa bankama sa ciljem blagovremene identifikacije nedostataka ili slabosti u ICAAP-u i ILAAP-u banke i pravovremenog i efikasnog supervizorskog djelovanja, kako bi se osigurala adekvatnost kapitala i likvidnosti banke u skladu sa rizičnim profilom banke.
- (2) U vezi sa stavom (1) ovog člana, pored Izvještaja kojeg su obavezne dostavljati banke u skladu sa članom 17. Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u, osnov za supervizorski dijalog pored toga predstavlja i ocjena adekvatnosti strategija, politika, procedura i drugih internih akata banke u upravljanju rizicima, ICAAP-u i ILAAP-u, te pristupa banke u utvrđivanju i održavanju adekvatnog kapaciteta za podnošenje rizika i drugih relevantnih elemenata za procjenu i ocjenu adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a banke. Navedeno uključuje usporedbu profila rizika banke tokom vremena tj. dugoročnim praćenjem njenog profila rizika koji se redovno ocijenjuje prema metodologiji sistema procjene rizika (eng. Risk Assessment System - RAS), usporedbu rezultata sa sličnim bankama, odnosno bankama

koje se prema veličini, obimu i složenosti poslovanja mogu svrstati u grupu sličnih banaka, kao i druge informacije koje proizilaze iz strukturiranog supervizorskog dijaloga sa bankom, a koji obuhvata sve elemente upravljanja bankom, poslovnu strategiju i strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima u banci, organizacijsku strukturu koja podržava upravljanje rizicima, ICAAP i ILAAP, pristup banke utvrđivanju internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva za pokriće preuzetih rizika i druge informacije koje su relevantne za ocjenu adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a pojedinačne banke.

Član 28.

Upute za popunjavanje i podnošenje Izvještaja Agenciji

- (1) Banka je obavezna popuniti kvalitativne i kvantitativne dijelove Izvještaja najmanje jedanput godišnje i u slučaju bilo koje značajnije promjene u izloženosti riziku.
- (2) Pored obaveznog izvještavanja Agencije, uprava banke je dužna osigurati da nadzorni odbor razmotri Izvještaj u skladu sa stavom (1) ovog člana i s tim u vezi donese odluku, kao i da bude pravovremeno i u potpunosti obaviješten o svakoj promjeni rizičnog profila banke, odnosno internim kapitalnim i likvidnosnim zahtjevima za pokriće rizika u skladu sa tom promjenom.
- (3) Banka popunjava Izvještaj u skladu sa principom proporcionalnosti, koji u smislu načina popunjavanja predmetnog Izvještaja znači da se od banke očekuje da što je određena oblast značajnija za banku, podaci koje popunjava trebaju biti detaljniji u pogledu opisa rizika, objašnjenja, argumentacije i sl., na način koji korisnicima Izvještaja omogućava jasno razumijevanje svih elemenata, odnosno faza ICAAP-a i ILAAP-a banke.
- (4) Za popunjavanje Izvještaja, odnosno njegovih pojedinačnih dijelova banka treba slijediti odredbe iz ovih Smjernica, kao i Upute za popunjavanje Izvještaja koji se dostavlja Agenciji.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.

Stupanje na snagu

- (1) Banka je dužna dostaviti Agenciji prve Izvještaje u skladu sa Odlukom o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci („Službene novine FBBiH“ broj.....) do 30.04.2019. godine sa stanjem na dan 31.12.2018. godine.
- (2) Stupanjem na snagu ovih Smjernica prestaju da važe Smjernice o izvještavanju Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-a u banci broj: 01-4917/17 od 22.12.2017. godine.
- (3) Ove Smjernice stupaju na snagu danom donošenja i objavljuju se na službenoj web stranici Agencije.

**Broj: 01-
Sarajevo, --.---.2018. godine**

**DIREKTOR
Jasmin Mahmuzić**

Dodatak 1.

IZVJEŠTAJ O PRIMJENI ICAAP-a i ILAAP-a

1. OPŠTE INFORMACIJE I SAŽECI

1.1. Osnovne informacije

Naziv i sjedište banke	
Period na koji se Izvještaj odnosi	
Datum sačinjavanja Izvještaja	
Osoba/osobe zadužene za sačinjavanje Izvještaja	
Naziv radnog mjesta zaduženih osoba/osobe za sačinjavanja Izvještaja	
Organizacioni dio banke u kojem se sačinjava Izvještaj	
Telefon i e-mail adresa zaduženih osoba/osobe u banci	
Procjena adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a od strane interne revizije banke, uz navođenje izvještaja interne revizije o procjeni ICAAP-a i ILAAP-a na datum izvještavanja	(datum i potpis)
Odobrenje Izvještaja od strane uprave banke, uz navođenje i prilaganje prijedloga odluke o usvajanju izvještaja prema nadzornom odboru	(datum i potpis)
Odobrenje Izvještaja od strane nadzornog odbora banke, uz navođenje i prilaganje odluke o usvajanju Izvještaja	(datum i potpis)

1.2. Obuhvat primjene ICAAP-a i ILAAP-a u banci

Navedeno se odnosi na banke koje implementiraju ICAAP i ILAAP na konsolidiranoj osnovi, te iste trebaju dostaviti spisak pravnih lica, uključenih u konsolidaciju

Ako banka ocijeni da pravna lica u bankarskoj grupi nisu adekvatno uključena u ICAAP i ILAAP, potrebno je da ukratko navede

isto, kao i planirane mjere i rokove za otklanjanje nedostataka, tamo gdje je to potrebno

1.3. Profil rizika banke i kapitalni zahtjevi

Navesti popis materijalno značajnih rizika i internih kapitalnih zahtjeva za svaki od tih rizika

Dati kratak pregled analize profila rizika, uz navođenje sažetka i zaključaka iz dijela 6. ovog Izvještaja

1.4. Poslovni model i strategija banke

Na sažet način opisati poslovni model banke i sadašnje finansijsko stanje (na izvještajni datum), navodeći samo ključne odrednice finansijskog stanja, kao što su: iznos ukupne imovine, najvažnije stavke imovine, ukupne prihode, ukupne rashode i dobit banke

Kratko navesti očekivane promjene sadašnjeg poslovnog modela, očekivane promjene u poslovnom okruženju i poslovnim planovima i projicirano finansijsko stanje za narednu godinu

Na sažet način opisati povezanost poslovne strategije banke, ICAAP-a i ILAAP-a

1.5. Sistem upravljanja i internih kontrola

Dati kratak pregled samoprocjene adekvatnosti sistema upravljanja i internih kontrola banke u odnosu na profil rizika banke, navodeći identifikovane nedostatke

1.6. Ciljani kapital

Navesti iznos i strukturu ciljanog kapitala (iznad minimalnih kapitalnih zahtjeva), odnosno osnovnog i dopunskog kapitala koji trebaju biti definirani u apsolutnom i relativnom iznosu (postotak) kao višak iznad minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke

Uporediti ciljani kapital sa trenutnim iznosom kapitala na datum izvještavanja, te obrazložiti viškove u pojedinačnim komponentama strukture kapitala iznad limita propisanih Odlukom o izračunavanju kapitala banke

1.7. Planiranje kapitala

Navesti kratak pregled procesa planiranja kapitala za naredne tri godine, uključujući i planove povećanja kapitala iz internih i eksternih izvora, te raspodjele dividende u skladu sa usvojenom politikom dividendi koja je usklađena sa preuzetim i potencijalnim rizicima u poslovanju banke

1.8. Planiranje likvidnosti

Na sažet način opisati proces planiranja likvidnosti i izvora finansiranja za naredne tri godine, kao i mjere koje banka planira poduzeti kako bi osigurala da likvidnost ostane adekvatna, odnosno da dostigne adekvatan nivo likvidnosti

1.9. Vlastita procjena adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a

Navesti sažetak iz samoprocjene adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a, uz navođenje pregleda slabosti i nedostataka u ICAAP-u i ILAAP-u i ključnih aktivnosti i rokova za njihovo otklanjanje

1.10. Ostale informacije

Navesti sve ostale informacije koje nisu obuhvaćene prethodnim tačkama, a referentne su za ocjenu ICAAP-a i ILAAP-a

2. UPRAVLJANJE

2.1. Organizacijska struktura

Priložiti šemu organizacijske strukture banke uz ovaj Izvještaj, kao i dijagram linija izvještavanja u vezi sa upravljanjem rizicima, ICAAP-om i ILAAP-om

Opisati nadležnosti uprave i nadzornog odbora banke u procesu upravljanja rizicima, ICAAP-a i ILAAP-a i navesti odluke koje u tom procesu donose, uključujući i specijalizirane odbore koje uspostavlja nadzorni odbor banke (odbor za rizike, odbor za primitke), kao i odbor za reviziju

Opisati na koji način uprava i nadzorni odbor banke osiguravaju adekvatno funkcionisanje sistema upravljanja rizicima

Opisati kako uprava i nadzorni odbor banke osiguravaju adekvatnost kapitala i adekvatnost likvidnosti prema profilu rizičnosti banke i uticajima iz makroekonomskog okruženja u okviru kojeg banka posluje

Navesti pregled odluka uprave i nadzornog odbora banke koje su donesene na osnovu analize izvještaja vezanih za ICAAP i ILAAP

Opisati ulogu višeg rukovodstva banke u ICAAP-u i ILAAP-u

Navesti samoprocjenu organizacijske strukture banke, sa slabostima i nedostacima u implementaciji ICAAP-a i ILAAP, kao i mjere za otklanjanje istih

2.2. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima

Navesti pregled ciljeva i principa preuzimanja i upravljanja rizicima, kao i odgovornosti za provođenje istih u banci

Opisati proces usklađivanja strategije upravljanja rizicima i poslovne strategije i priložiti navedene strategije
Opisati proces upravljanja pojedinačnim rizicima, odnosno utvrđenu sklonost banke ka preuzimanju rizika i tolerancije prema riziku i priložiti dokument kojim je utvrđena sklonost banke ka preuzimanju rizika i tolerancije prema riziku
Samoprocjena upravljanja pojedinačnim rizicima (u smislu adekvatnosti politika, upravljanja, metodologija procjene/mjerenja i odgovarajućih procedura sistema interne kontrole)

2.3. Sistem internih kontrola

Opisati ovlaštenja i odgovornosti kontrolnih funkcija banke u ICAAP-u i ILAAP-u i priložiti interne akte kojim je to utvrđeno
Navesti pregled oblasti koje su obuhvaćene redovnim pregledom interne revizije u vezi sa upravljanjem rizicima, navodeći i najvažnije zaključke tih pregleda, te popis mjera koje su rezultat uočenih nedostataka i status njihove implementacije

2.4. Nadzor i vlastita procjena ICAAP-a i ILAAP-a

Navesti kako je organizovana i ko provodi procjenu ICAAP- a i ILAAP-a u banci
Opisati način provođenja procjene adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a od strane interne revizije i/ili drugih funkcija ili tijela u banci
Opisati rezultate izvršene provjere i preispitivanja ICAAP-a i ILAAP-a, uz navođenje sažetka nalaza i preporuka izvršene interne revizije ICAAP-a i ILAAP-a, kao i mjera koje su poduzete u banci na osnovu preporuka interne revizije
Opisati način na koji banka osigurava da uspostavljeni okvir za ICAAP i ILAAP pruža pouzdane rezultate (npr. koncepti validacije i izvještaji o validaciji), te opisati pristup banke nezavisnoj internoj validaciji u pogledu postupka i učestalosti njenog provođenja, kao i sadržaj validacije, ako je to primijenjivo
Navesti samoprocjenu interne revizije u pogledu adekvatnosti njihovog pregleda i ocjene sistema upravljanja rizika i ICAAP-a i ILAAP-a, kao i raspoloživosti resursa interne revizije za procjenu ICAAP-a i ILAAP-a

2.5. Integrisanost ICAAP-a i ILAAP-a u upravljanje bankom

Opisati način na koji su uspostavljeni ICAAP i ILAAP i njihove ključne komponente, te navesti pregled internih akata kojima je definisan način uspostavljanja ICAAP-a i ILAAP-a, te njihov status (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa neznatnim promjenama itd.)
Opisati kako je ICAAP i ILAAP integrisan u procese strateškog planiranja i godišnjeg finansijskog planiranja (budžet)
Opisati na koji način je ostvarena integrisanost ICAAP-a i ILAAP-a sa politikom i praksom naknada upravi banke i ključnim kategorijama zaposlenika koji značajno utiču na rizični profil banke
Opisati način i rokove internog izvještavanja o ICAAP-u i ILAAP-u u banci, kao i popis izvještaja koje banka koristi za ICAAP i ILAAP, te navesti koliko često se ti interni izvještaji sačinjavaju i kome se dostavljaju
Opisati na koji način je uspostavljena integrisanost ICAAP-a i ILAAP-a sa procesom usvajanja planova oporavka, te navesti ključne pokazatelje iz planova opravka banke

3. PLANOVI KAPITALA

3. Planovi kapitala

Navesti predviđanja i analize koje banka koristi u procesu planiranja kapitala, uzimajući u obzir strateški plan, operativni plan poslovanja, predviđene promjene profila rizika, rezultate ICAAP-a za prethodni period i dr.
Navesti analizu razlika između planiranog ciljanog kapitala u predmetnom periodu i kapitala ostvarenog u prethodnom periodu
Navesti planirani apsolutni iznos i strukturu regulatornog kapitala i kapitala kao rezultata ICAAP-a, kojima će banka pokriti značajne rizike u poslovanju za najmanje naredne tri godine
Objasniti metodologiju planiranja kapitala, navodeći rezultate i interne akte kojima je to uređeno
Navesti najvažnije odrednice plana za kapital
Opisati metodologiju testiranja otpornosti na stres i korištene scenarije, te navesti rezultate provedenih testova otpornosti na stres

4. PLANOVI LIKVIDNOSTI

4. Planovi likvidnosti

Navesti predviđanja i analize koje banka koristi u procesu planiranja likvidnosti, uključujući i plan izvora finansiranja, za naredne tri godine, uzimajući u obzir strateški plan, redovne poslovne planove, predviđene promjene profila rizika, rezultate ILAAP-a za prethodni period i dr.
Opisati plan likvidnosti za naredne tri godine, uključujući vrste i dospijeca likvidne imovine, poziciju likvidnosti i neto novčanih tokova (za periode do 30 dana, 1-3 mjeseca, 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci, 1 do 3 godine), kao i planove unutardnevne likvidnosti
Opisati plan izvora finansiranja za naredne tri godine, uključujući vrste izvora finansiranja, dospijeca izvora finansiranja (za periode do 30 dana, 1-3 mjeseca, 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci, 1 do 3 godine), opis ključnih proizvoda, tržišta i povjerilaca banke, te valuta izvora finansiranja
Opisati rezultate procjene primjerenosti izvora finansiranja u odnosu na poslovni model, strategiju poslovanja banke i njenu toleranciju izloženosti riziku likvidnosti, uključujući i procjenu stabilnosti izvora finansiranja, dostupnosti izvora finansiranja na

tržištu, očekivanih promjena u riziku izvora finansiranja, oslanjanja na javne izvore finansiranja, uticaja planova izvora finansiranja na kreditne aktivnosti banke i druge relevantne elemente za procjenu likvidnosti banke
Opisati postupak i učestalost revidiranja i usklađivanja planova likvidnosti, uključujući i planove izvora finansiranja
Opisati postupak izvještavanja o provođenju planova likvidnosti, uključujući planove izvora finansiranja, kao i rezultate analize provodivosti tih planova, te analize rizika izvora finansiranja nakon izvršenja plana finansiranja

5. INFORMACIJE SPECIFIČNE ZA ILAAP

5.1. Informacije specifične za primjenu ILAAP-a
Opisati na sveobuhvatan, pouzdan i jasan način informacije specifične za primjenu ILAAP-a u banci, u skladu sa principom proporcionalnosti, a koje obuhvataju minimalno informacije o sljedećem: <ul style="list-style-type: none"> a) okviru za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja, u skladu sa članom 15. Smjernica b) strategiji i planu izvora finansiranja, u skladu sa članom 16. Smjernica c) strategiji banke u pogledu internih likvidnosnih zahtjeva i upravljanja koleteralima, u skladu sa članom 17. Smjernica d) mehanizmu raspodjele troškova likvidnosti, koristi i rizika, u skladu sa članom 18. Smjernica e) upravljanju rizikom unutardnevne likvidnosti, u skladu sa članom 19. Smjernica f) testiranju otpornosti likvidnosti na stres, u skladu sa članom 20. Smjernica g) planu za likvidnost za nepredviđene situacije, u skladu sa članom 21. Smjernica

5.2. Dodatne informacije specifične za primjenu ILAAP-a
Navesti baze podataka koje je banka uspostavila za potrebe upravljanja rizikom likvidnosti i kratko opisati način njihove upotrebe
Navesti redovne i povremene izvještaje o riziku likvidnosti i izvorima finansiranja koji se sačinjavaju za potrebe uprave, nadzornog odbora i drugih odbora u banci, sa nazivima organizacionih dijelova i imena odgovornih osoba za njihovo sačinjavanje
Navesti pregled svih internih akata kojima je uređeno preuzimanje i upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja, sa njihovim statusom (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa neznatnim promjenama itd.)
Ukratko opisati sisteme internih kontrola koji su uspostavljeni u upravljanju rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja

6. UTVRĐIVANJE ZNAČAJNIH RIZIKA ZA ICAAP i ILAAP

6.1. Rizici kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena
Opisati način i dinamiku (učestalost) identificiranja rizika
U tabeli 1. navesti sve rizike kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena. Navesti uključuje li definicija određenog rizika i određene podkategorije rizika
Navesti interne akte kojima je banka definirala postupak identificiranja svih rizika kojima je izložena ili bi mogla biti izložena

Tabela 1. Popis rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena

Rizik	Definicija rizika/podkategorije rizika
...	

6.2. Profil rizičnosti i značajnost rizika
Opisati pristup banke pri utvrđivanju značajnosti rizika
Navesti faktore na osnovu kojih se utvrđuje značajnost rizika i opisati način procjenjivanja faktora rizika
U Tabelama 2. i 3. navesti značajne rizike i rizike koji nisu značajni, te navesti uključuju li definicije određenog rizika i određene podkategorije rizika

Tabela 2. Značajni rizici

Značajni rizici	Ocjena značajnosti rizika	Obrazloženje ocjene značajnosti rizika	Tretman u ICAAP-u		Tretman u ILAAP-u	
			Kvalitativni (Da/Ne)	Kvantitativni (Da/Ne)	Kvalitativni (Da/Ne)	Kvantitativni (Da/Ne)
...						

Tabela 3. Rizici koji nisu značajni

Rizici koji nisu značajni	Obrazloženje razloga zbog kojih banka smatra da izloženost riziku nije značajna
...	

7. MJERENJE/PROCJENA ZNAČAJNIH RIZIKA I ODREĐIVANJE INTERNIH KAPITALNIH ZAHTJEVA (POJEDINAČNO ZA SVAKI RIZIK)

7.1. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik	
Interni kapitalni zahtjev za kreditni rizik	Iznos: (u 000 KM):
7.1.1. Banka primjenjuje standardizovanog pristup u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	
Objasniti razloge zbog kojih se banka opredijelila da za računanje internog kapitalnog zahtjeva koristi standardizovani pristup, koji već koristi za računanje minimalnih kapitalnih zahtjeva u skladu s odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke	
Ukoliko je primjenjivo, obrazložiti procjenu moguće podcijenjenosti internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik uslijed primjene standardizovanog pristupa, navodeći u kojim dijelovima kreditnog portfolija, odnosno kategorijama izloženosti primjena standardizovanog pristupa može dovesti do podcijenjenosti internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik	
7.1.2. Banka je prilagodila standardizovani pristup koji koristi za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik u svrhu regulatornog kapitala ili primjenjuje vlastite pristupe	
Navesti koji pristup banka koristi, te obrazložiti razloge za izbor tog pristupa	
Navesti objašnjenja, razloge i pretpostavke na kojima se zasniva metodologija banke za primjenu prilagođenih, odnosno vlastitih pristupa	
Ako je primjenjivo, detaljno objasniti modifikacije pristupa i navesti argumente zasnovane na podacima: analiza svih razlika između minimalnog kapitalnog zahtjeva i internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik. Nivo detalja mora biti srazmjern odstupanju od propisane metodologije	
Opisati dijelove kreditnog portfolija (specifične kreditne proizvode za bankarsko tržište u BiH) kod kojih je identifikovan dodatni rizik u odnosu na minimalne kapitalne zahtjeve za kreditni rizik	
Analiza izloženosti banke rizicima koji su povezani s kreditnim rizikom (npr. rezidualni rizik, rizik države, migracijski i dr.)	
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internoga kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik	
7.1.3. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, te je potrebno detaljno opisati pretpostavke, način izračuna, rezultate testiranja otpornosti na stres, navodeći interne akte banke kojima je to uređeno	

7.2. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za koncentracijski rizik	
Interni kapitalni zahtjev za koncentracijski rizik	Iznos: (u 000 KM):
Opisati osnov za analiziranje i mjerenje koncentracijskog rizika, polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva	
Opisati osnovne pretpostavke i način mjerenja koncentracijskog rizika, minimalno polazeći od propisanih osnova direktne ili indirektno povezanosti, odnosno praćenje individualne i sektorske koncentracije, geografske, koncentracije po proizvodima, koncentracije u kolateralima, izvorima finansiranja i druge koje su relevantne ili specifične za banku	
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana bančina metodologija procjene internoga kapitalnog zahtjeva za koncentracijski rizik	
7.2.1. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za koncentracijski rizik treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, detaljno opisati pretpostavke i način izračuna, te analize dobivenih rezultata	

7.3. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike	
Interni kapitalni zahtjev za tržišne rizike	Iznos: (u 000 KM):
7.3.1. Banka primjenjuje standardizirani pristup u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	
Objasniti razloge zbog kojih se banka opredijelila da i za računanje internog kapitalnog zahtjeva koristi standardizirani pristup, koji već koristi za računanje minimalnih kapitalnih zahtjeva u skladu s odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke	
Ukoliko je primjenjivo, obrazložiti procjenu moguće podcijenjenosti internog kapitalnog zahtjeva za tržišni rizik uslijed primjene standardiziranog pristupa, navodeći sve izloženosti tržišnim rizicima kod kojih primjena standardiziranog pristupa može dovesti do podcijenjenosti internog kapitalnog zahtjeva za tržišni rizik	
7.3.2. Banka je prilagodila standardizovani pristup koji koristi za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik u svrhe regulatornog kapitala ili primjenjuje vlastite pristupe	
Navesti koji pristup banka koristi, te obrazložiti razloge za izbor tog pristupa	
Navesti objašnjenja, razloge i pretpostavke na kojima se zasniva metodologija banke za primjenu prilagođenih, odnosno vlastitih pristupa	

Ako je primjenjivo, detaljno objasniti modifikacije pristupa i navesti argumente zasnovane na podacima: analiza svih razlika između minimalnog kapitalnog zahtjeva i internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike. Nivo detalja mora biti srazmjern odstupanju od propisane metodologije
Analiza izloženosti banke prema pojedinim podkategorijama tržišnog rizika (pozicijski, valutni i robni), koji nisu u potpunosti obuhvaćeni minimalnim kapitalnim zahtjevom za tržišne rizike izračunate u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, objašnjenje načina na koji su ovi podkategorije rizika uključene u izračunavanje internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike i interni kapitalni zahtjev, izračunat za svaku od navedenih podkategorija rizika
Navesti sve izloženosti tržišnim rizicima koje nisu pokrivene propisanim pristupom i detaljno objasniti njihov uticaj na procijenjene interne kapitalne zahtjeve za tržišne rizike
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internoga kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike
7.3.3. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, detaljno opisati pretpostavke i način izračuna, rezultate testiranja otpornosti na stres, navodeći interne akte banke kojima je to uređeno

7.4. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik	
Interni kapitalni zahtjev za operativni rizik	Iznos: (u 000 KM):
7.4.1. Banka primjenjuje jedan od pristupa za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za operativni rizik u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	
Objasniti razloge zbog kojih se banka opredijelila da za računanje internog kapitalnog zahtjeva primijeni isti pristup koje već koristi za računanje minimalnih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik u skladu s odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke	
Objasniti razloge zbog kojih se banka, koja za izračunavanje minimalnog kapitalnog zahtjeva primjenjuje pristup osnovnog pokazatelja, opredijelila da koristi standardizirani pristup za računanje internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik (za sve segmente poslovanja ili samo za pojedine segmente poslovanja)	
Ako je primjenjivo, potrebno je objasniti procjenu moguće podcijenjenosti operativnog rizika zbog primjene propisanog pristupa osnovnog pokazatelja i dati detaljnu analizu izloženosti koje tim pristupom nisu pokrivene (razlozi za primjenu standardiziranog pristupa za računanje internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik)	
7.4.2. Banka je prilagodila jedan od pristupa kojima se koristi pri izračunu regulatornih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik ili primjenjuje vlastite pristupe	
Navesti koji pristup banka koristi, te obrazložiti razloge za izbor tog pristupa	
Objasniti razloge i pretpostavke na kojima se zasniva metodologija banke za primjenu prilagođenih, odnosno vlastitih pristupa za izračun internih kapitalnih zahtjeva	
Navesti analizu izloženosti banke prema pojedinim izvorima operativnog rizika, koji nisu u potpunosti obuhvaćeni minimalnim kapitalnim zahtjevom za operativni rizik, objašnjenje načina na koji su ovi izvori rizika uključeni u izračunavanje internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizike i interni kapitalni zahtjev, izračunat za svaki od izvora rizika	
Ako je primjenjivo, detaljno objasniti modifikacije pristupa i navesti argumente zasnovane na podacima/analizi svih razlika između minimalnog kapitalnog zahtjeva i internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik	
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internoga kapitalnog zahtjeva za operativni rizik	
7.4.3. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, detaljno opisati pretpostavke, način izračuna, te uticaj rezultata tog izračuna na iznos internog kapitalnog zahtjeva	

7.5. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za rizik tržišne likvidnosti	
Interni kapitalni zahtjev za rizik tržišne likvidnosti	Iznos: (u 000 KM):
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internog kapitalnog zahtjeva za rizik tržišne likvidnosti, kao i interne akte koji se odnose na planove izvora finansiranja	
Objasniti politiku banke za preuzimanje i upravljanje rizikom tržišne likvidnosti, uspostavljene sisteme internih kontrola i planove likvidnosti banke za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti	
7.5.1. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za rizik tržišne likvidnosti treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, detaljno opisati pretpostavke, način izračuna, te uticaj rezultata tog izračuna na iznos internog kapitalnog zahtjeva	
7.6. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi	
Interni kapitalni zahtjev za kamatni rizik u bankarskoj knjizi	Iznos: (u 000 KM):
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internoga kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi	
Objasniti razloge i pretpostavke na kojima se zasniva metodologija banke za procjenu internih kapitalnih zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi (banka može koristiti standardni kamatni šok u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi ili vlastitu metodologiju, uz navođenje argumentacije koliko to odgovara prirodi i potrebama upravljanja rizikom kamatne stope u bankarskoj knjizi)	
7.6.1. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, te je potrebno detaljno opisati pretpostavke, način izračuna, te uticaj rezultata tog izračuna na iznos internog kapitalnog zahtjeva	

7.7. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za valutno inducirani kreditni rizik	
Interni kapitalni zahtjev za valutno inducirani kreditni rizik	Iznos: (u 000 KM):
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internoga kapitalnog zahtjeva za valutno inducirani kreditni rizik	
Detaljno objasniti pristup i navesti argumente zasnovane na podacima	
7.7.1. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za valutno inducirani kreditni rizik treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, detaljno opisati pretpostavke i način izračuna i uticaj tog izračuna na iznos internog kapitalnog zahtjeva	
7.8. Metodologija mjerenja/procjene internog kapitalnog zahtjeva za ostale značajne rizike	
Interni kapitalni zahtjev za ostale značajne rizike	Iznos: (u 000 KM):
7.8.1. Banka primjenjuje pojednostavljeni način izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva za ostale značajne rizike	
Potrebno je opisati pristup koji banka primjenjuje, obrazložiti odabrani postotak (od 5-15% ukupnog regulatornog kapitala), pri čemu je potrebno detaljno dokumentovati izbor korištenog % u navedenom rasponu, na osnovu uticaja tog rizika kojem je banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju	
7.8.2. Banka primjenjuje vlastitu metodologiju za procjenu internog kapitalnog zahtjeva za ostale značajne rizike	
Opisati osnovne pretpostavke, način mjerenja svakog od ostalih značajnih rizika, te procedure za praćenje predmetnih rizika, navodeći argumentaciju zašto banka smatra da primijenjena metodologija odgovara prirodi i potrebama upravljanja tim rizicima u banci (detaljnost objašnjenja mora biti usklađena sa principom proporcionalnosti)	
Navesti interne akte kojima je detaljno propisana metodologija procjene internoga kapitalnog zahtjeva za svaki od ostalih značajnih rizika	
7.8.3. U iznos internog kapitalnog zahtjeva za ostale značajne rizike treba uključiti procjenu zasnovanu na testiranju otpornosti na stres, detaljno opisati pretpostavke, način izračuna, i uticaj rezultata testiranja otpornosti na stres na iznos internog kapitalnog zahtjeva	

7.9. Metodologija procjene vanjskih faktora i testiranje otpornosti na stres	
Banka treba procijeniti i interne kapitalne zahtjeve za određene rizike koji proizlaze iz vanjskih faktora okruženja (koji se ne odnose na testiranje otpornosti na stres za pojedinačno specificirane rizike, već su zasnovani na vanjskim faktorima koji mogu uticati na ukupne interne kapitalne zahtjeve) na osnovu provedenog testiranja otpornosti na stres	
Navesti koje vanjske faktore banka analizira u ICAAP-u, te način na koji su ti faktori uključeni u ICAAP	
Navesti interne akte kojima je detaljnije propisan način procjene, odabira i uključivanja ključnih vanjskih faktora u ICAAP	
Navesti interne akte kojima je detaljnije utvrđen postupak testiranja otpornosti na stres, sa stanovišta procjene uticaja vanjskih faktora na interne kapitalne zahtjeve	
Objasniti testove otpornosti na stres koje banka provodi vezano za stanje opšteg poslovnog ciklusa u kojem se banka nalazi, koje je povezano sa opštim pogoršanjem ekonomske situacije, koja može biti rezultat pada ekonomskih aktivnosti (recesija) ili pogoršanja situacije u ekonomskim sektorima koje banka finansira. Banka je dužna uključiti i značajne promjene u regulatornom okruženju, koje mogu uticati na regulatorni rizik, za koji banka treba utvrditi interni kapitalni zahtjev i sl.	
7.9.1. Navesti iznos ukupnog internog kapitalnog zahtjeva koji je rezultat provedenih testova na stres za vanjske faktore koji utiču na interni kapitalni zahtjev (uključujući uticaj izuzetnih, ali vjerovatnih situacija/negativnog događaja koji bi mogli uticati na buduće minimalne kapitalne zahtjeve, te promjene uključiti pri planiranju kapitala)	

7.10. Ukupni interni kapitalni zahtjev	
Ukupni interni kapitalni zahtjev	Iznos: (u 000 KM)
Ukupni interni kapitalni zahtjev rezultat je sabiranja utvrđenih internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike i internog kapitalnog zahtjeva kao rezultata provedenih testova otpornosti na stres za vanjske faktore	
Banke koje primjenjuju naprednije pristupe za potrebe ICAAP-a i/ili sačinjavaju konsolidovane izvještaje o ICAAP-u ili izvještaj o ICAAP-u te banke čini sastavni dio konsolidovanog ICAAP-a na nivou bankarske grupe je, trebaju navesti da li i na koji način uključuju efekte diverzifikacije za interne svrhe, da li je uspostavljen model ekonomskog kapitala i da li vrše njegovu alokaciju prema poslovnim funkcijama	
Prethodno navedene banke treba da objasne korištenu metodologiju agregacije internih kapitalnih zahtjeva, sa stanovišta korištenih pretpostavki i razloga za njihovo korištenje, navodeći i interne akte kojima je to uređeno (nivo detaljnosti u objašnjenju treba da bude u skladu sa principom proporcionalnosti)	

8. POSTUPAK UPOREĐIVANJA

8.1. Upoređivanje propisanog regulatornog kapitala i utvrđenih internih kapitalnih zahtjeva, utvrđivanje ukupnog i raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a
Popuniti tabelu u nastavku i objasniti razlike između propisanog regulatornog kapitala i utvrđenog iznosa ukupnih internih kapitalnih zahtjeva

Tabela 4. Propisani regulatorni kapital i interni kapitalni zahtjevi po rizicima, ukupni regulatorni i raspoloživi kapital za potrebe ICAAP-a

A)	Regulatorni kapital¹: <i>(iznos u 000 KM)</i>	Raspoloživi kapital za potrebe ICAAP²: <i>(iznos u 000 KM)</i>	
Vrsta rizika	Kapitalni zahtjevi u skladu s Odlukom o izračunavanju kapitala banke <i>(iznos u 000 KM)</i>	Interni kapitalni zahtjevi u skladu s rezultatima ICAAP-a <i>(iznos u 000 KM)</i>	Razlika <i>(iznos u 000 KM)</i>
I. Rizici za koje se računaju minimalni kapitalni zahtjevi			
Kreditni rizik			
Tržišni rizici			
Operativni rizici			
II. Rizici koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima			
...			
III. Rizici za koje se ne računaju minimalni kapitalni zahtjevi			
...			
IV. Vanjski faktori			
...			
UKUPNO (B):			
RAZLIKA (A - B)			

¹ iskazan u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, primjenom standardiziranih pristupa za izračun kapitalnih zahtjeva

² za iskazani podatak banka treba priložiti specifikaciju stavki koje je uključila u raspoloživi kapital, vodeći računa da ne mogu biti uključene stavke koje su predmet regulatornih ograničenja

9. UTVRĐIVANJE INTERNIH LIKVIDNOSNIH ZAHTJEVA

9.1. Utvrđivanje internih likvidnosnih zahtjeva
Opisati način utvrđivanja internih likvidnosnih zahtjeva za rizike koji podliježu minimalnim likvidnosnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke
Opisati način utvrđivanja internih likvidnosnih zahtjeva za rizike koje je banka identifikovala kao značajne rizike, a koji ne koji podliježu minimalnim likvidnosnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke
Opisati način uključivanja rezultata testova otpornosti na stres koji se provode za potrebe ILAAP-a, najmanje jedanput godišnje, a u svrhu utvrđivanja internih likvidnosnih zahtjeva
9.2. Metodologije za kvantificiranje rizika u ILAAP-u
Opisati uspostavljene Metodologije za kvantificiranje rizika u ILAAP-u, sa pregledom svih izvršenih prilagodbi u odnosu na inicijalno uspostavljene Metodologije, kao i prilagodbi koje su rezultat provedenih testiranja otpornosti na stres za potrebe ILAAP-a
Navesti pregled ključnih parametara i pretpostavki korištenih u Metodologijama
Opisati način na koji je obezbijedena nezavisna interna validacija Metodologija, sa posebnim osvrtom na koji način je osigurana nezavisnost procesa validacije od procesa uspostave i razvoja Metodologija tj. uspostave, primjene, razvoja i nadzora istih, navesti organizacione dijelove u kojima se ti procesi obavljaju, kao i odgovorne osobe za te procese

10. PLANIRANJE KAPITALA

10. Planiranje kapitala
Banka u Tabeli . navodi planirane iznose i strukturu regulatornog kapitala, raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a i ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, kojim planira pokriti sve značajne rizike u poslovanju za naredne tri godine
Pored navedene tabele, banka za potrebe ovog dijela Izvještaja o ICAAP-u treba navesti koje je faktore uzela u obzir pri planiranju kapitala u skladu sa strateškim planom, ciljanim stopama povrata na kapital, politikom dividendi, predviđenim promjenama rizičnog profila banke, rezultatima ICAAP-a i drugim relevantnim faktorima za planiranje kapitala
Banka treba navesti najvažnije odrednice planova za kapital, kao što su: strateški ciljevi, postupci planiranja kapitala i odgovornosti za te postupke, načini na koje planira ispuniti kapitalne zahtjeve u periodu na koji se planiranje kapitala odnosi, relevantna ograničenja vezana za kapital, uključujući efekat izmjene propisa ili donošenja novih, opšti plan postupanja u nepredviđenim okolnostima (npr. pribavljanje dodatnog kapitala, ograničavanje poslovnih aktivnosti, primjena tehnika smanjenja rizika ili druge slične mjere) i dr.
Navesti ključne odrednice iz politike dividendi za banku i društva koja se uključuju u ICAAP banke, kao odrednice iz politike i prakse banke u pogledu utvrđivanja i isplate varijabilnih naknada upravi i ključnim zaposlenicima banke koji značajno utiču na profil rizika banke, sa osvrtom na usklađenost sa propisanim regulatornim zahtjevima
Analiza razlika između planiranog ciljanog kapitala u periodu za koji se sačinjava Izvještaj i kapitala ostvarenog u istom izvještajnom periodu
Navesti interne akte banke kojim je uređeno planiranje kapitala i testiranje otpornosti na stres za potrebe ICAAP-a

Tabela 5. Planiranje kapitala banke

PLANIRANJE KAPITALA				
	Tekuća godina	Tekuća godina + 1	Tekuća godina + 2	Tekuća godina + 3
Planirana stopa regulatornoga kapitala (%)				
Planirani regulatorni kapital (u 000 KM)				
Planirani raspoloživi kapital za potrebe ICAAP-a (u 000 KM)				
Planirani ukupni interni kapitalni zahtjevi (u 000 KM)				

11. PLAN MJERA ZA POBOLJŠANJE ICAAP-a i ILAAP-a

11. Plan mjera za poboljšanje ICAAP-a i ILAAP-a
Objasniti identifikovane ključne slabosti i nedostatke u ICAAP-u i ILAAP-u banke, navodeći pri tome interne akte (izvještaji, planovi i sl.) u kojima su iste identifikovane i utvrđene mjere za poboljšanje ICAAP-a i ILAAP-a u narednom periodu na osnovu izvršene samoprocjene (veza sa tačkom 1.7. i 1.8. ovog Izvještaja)
Banka navodi mjere i aktivnosti koje je poduzela ili planira poduzeti sa ciljem otklanjanja nedostataka u ICAAP-u i ILAAP-u ili poboljšanja ICAAP-a i ILAAP-a, djelovanja na rizični profil banke, kao i druge mjere koje se odnose na poboljšanje pristupa, metodologija, tehnika i sl., navodeći status tih mjera

12. OSTALE INFORMACIJE O ICAAP-u I ILAAP-u

12.1. Osiguravanje kvaliteta podataka za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a
Opisati na koji način banka osigurava da su podaci koji se koriste u svrhu ICAAP-a i ILAAP-a sveobuhvatni, pouzdani, blagovremeni i tačni
Opisati način na koji je informaciona podrška za ICAAP i ILAAP integrisana kao dio sveukupnog informacionog sistema banke, kako za potrebe izvještavanja, tako i donošenja poslovnih odluka
12.2. Uključivanje u konsolidovani ICAAP i ILAAP
Ako je banka članica bankarske grupe iz EU ili neke druge zemlje, potrebno je da dostavi izvještaj ICAAP-a i ILAAP-a koji dostavlja za potrebe konsolidovanog ICAAP-a i ILAAP-a na nivou bankarske grupe, te opiše razlike između ICAAP-a i ILAAP-a koji se dostavlja Agenciji i ICAAP-a i ILAAP-a koji dostavlja matičnoj banci
12.3. Ostalo
Banka navodi sve ostale elemente ICAAP-a i ILAAP-a koji nisu obuhvaćeni prethodnim dijelovima ovog Izvještaja ili druge informacije za koje smatra da su relevantne za ICAAP i ILAAP

Dodatak 2.

UPUTE ZA POPUNJAVANJE IZVJEŠTAJA KOJI SE DOSTAVLJA AGENCIJI

1. Opšte informacije i sažeci

U ovom dijelu Izvještaja banka popunjava osnovne informacije o ICAAP-u i ILAAP-u i daje kratak pregled (sažetak) njihovih najvažnijih elemenata, a koji proizilazi iz detaljnijih informacija i objašnjenja u pripadajućim dijelovima Izvještaja.

Osnovne informacije (dio Izvještaja 1.1.) se odnose na opšte podatke banke o nazivu i sjedištu, zaduženim osobama odgovornim za sastavljanje Izvještaja i njegovo dostavljanje Agenciji u skladu sa organizacijskom strukturom banke, relevantnim datumima za sačinjavanje, razmatranje, odobravanje i dostavljanje Izvještaja, procjenu adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a od strane interne revizije, razmatranja od strane uprave i nadzornog odbora banke, odnosno odobrenja Izvještaja. Ovi podaci se popunjavaju u pripadajuće pozicije dijela Izvještaja 1.1. u skladu sa naznačenim uputama na pojedinačnim pozicijama Izvještaja.

Pregled, odnosno sažetak elemenata ICAAP-a i ILAAP-a popunjava se u dijelovima Izvještaja od 1.2. do 1.10., prema naznačenim uputama, kao i odredbama iz Smjernica o izvještavanju Agencije o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci, pri čemu se u tim dijelovima uglavnom uopštavaju navodi iz dijelova Izvještaja koji se odnose na pojedinačne elemente ICAAP-a i ILAAP-a i treba da na sažet, pregledan i razumljiv način odražavaju podatke koje je banka navela u tim pojedinačnim dijelovima Izvještaja. Tako npr. podaci koje banka treba da popuni u dijelu 1.3. Profil rizika banke i kapitalni zahtjevi predstavlja sažetak podataka i informacija iz dijela 6. Utvrđivanje značajnih rizika za ICAAP i ILAAP i dijela 7. Mjerenje/procjena značajnih rizika i određivanje internih kapitalnih zahtjeva (pojedinačno za svaki od tih rizika), na način koji korisniku u ovom dijelu Izvještaja pruža generalne informacije o elementima, odnosno fazama ICAAP-a i ILAAP-a banke, a koje su detaljnije navedene i argumentirane u pripadajućim pozicijama, odnosno pripadajućim tabelama u dijelovima Izvještaja 6. i 7. Na primjer, sažetak informacija i podataka iz dijela 10. Izvještaja – Planiranje kapitala treba navesti u dijelu 1.7. Izvještaja, kao kratak pregled baziran na detaljnijim informacijama iz dijela 10. Izvještaja – Planiranje kapitala, koji korisniku Izvještaja pruža generalnu „sliku“ o procesu planiranja kapitala u banci. Na sličan način, u dijelu Izvještaja 1.8. – Planiranje likvidnosti navodi se sažetak informacija i podataka koji su detaljnije opisani u dijelu 4. Izvještaja – Planovi likvidnosti.

Vezano za dio Izvještaja 1.2. Obuhvat primjene ICAAP-a i ILAAP-a u banci, banka treba da naznači da li je nivo primjene ICAAP-a i ILAAP-a na pojedinačnoj ili konsolidiranoj osnovi. Ukoliko banka primijenjuje ICAAP i ILAAP na konsolidiranoj osnovi treba da navede spisak pravnih lica uključenih u konsolidaciju (što je posebna pozicija ovog dijela Izvještaja). Takođe, ukoliko banka ocijeni da iz specifičnih razloga neka od pravnih lica u istoj bankarskoj grupi

(konsolidacija „prema dolje“) nisu ili nisu na adekvatan način uključena u ICAAP i ILAAP (npr. to pravno lice koje bi banka trebala uključiti u konsolidirani Izvještaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a još uvijek nije uspostavilo ICAAP i ILAAP ili nije dostavilo kompletne, dovoljne ili pouzdane informacije o elementima ICAAP-a i ILAAP-a matičnoj banci u FBiH koja ima obavezu da ih konsolidira pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva i utvrđivanja internih likvidnosnih zahtjeva za pokriće rizika) potrebno je da navede te razloge, sa pripadajućim objašnjenjima i planiranim mjerama i rokovima otklanjanja tih nedostataka u svrhu potpunog i tačnog izvještavanja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a na konsolidiranom nivou za tu bankarsku grupu.

Ukoliko je banka u ovom dijelu Izvještaja navela da se Izvještaj dostavlja na pojedinačnom i konsolidiranom nivou, onda se konsekvantno tome i kroz ostale dijelove Izvještaja podaci iskazuju na pojedinačnoj i konsolidiranoj osnovi.

2. Upravljanje

U ovom dijelu Izvještaja banka navodi detaljno objašnjenje primjene ICAAP-a i ILAAP-a sa stanovišta interne organizacijske strukture banke, upravljanja rizicima i sistema internih kontrola i dr. Pri tome, slijedeći upute u pripadajućim pozicijama Izvještaja, banka treba da dostavi potrebne podatke i informacije koje uključuju opis:

- organizacijske strukture u skladu sa važećim aktom banke o organizaciji i sistematizaciji, uključujući i informacije o sastavu, pozicijama, ovlaštenjima i odgovornostima uprave i nadzornog odbora banke, posebnih odbora, odnosno komiteta ili stručnih tijela koje je formirao nadzorni odbor banke u procesu upravljanja rizicima i ICAAP-u i ILAAP-u, sa pripadajućim dijagramima, odnosno linijama izvještavanja o rizicima i ICAAP-u i ILAAP-u, kao i objašnjenjima na koji način uprava i nadzorni odbor banke preuzimaju odgovornosti za preuzete rizike i kapacitet podnošenja tih rizika u smislu adekvatne kapitaliziranosti i likvidnosti banke prema njenom rizičnom profilu, na koji način podstiču uspostavu kulture rizika u banci, navodeći nedostatke identifikovane samoprocjenom organizacijske strukture i najvažnije mjere koje su poduzimali na otklanjanju nedostataka u oblasti upravljanja rizicima i ICAAP-u i ILAAP-u, u godini na koju se Izvještaj odnosi;
- ciljeva i principa koje banka primijenjuje prilikom preuzimanja i upravljanja rizicima, te u vezi s tim opisuje procese usklađivanja sa strateškim poslovnim ciljevima, navodeći i način informisanja relevantnih organizacijskih dijelova banke o dokumentima kojima je uređeno preuzimanje i upravljanje rizicima, odnosno upravljanje pojedinačnim rizicima i integrisano upravljanje rizicima, uključujući i navođenje samoprocjene upravljanja rizicima u pogledu adekvatnosti internih akata banke za preuzimanje i upravljanje rizicima, odnosno njihovog povezivanja sa poslovnom strategijom i planovima poslovanja,
- uspostavljenog sistema internih kontrola u procesima upravljanja rizicima, ICAAP-u i ILAAP-u, koji obuhvata i odgovornosti kontrolnih funkcija, a posebno interne revizije u tim procesima u banci, a prema internim aktima kojim je to utvrđeno (potrebno je da banka opiše navedeno, a predmetne interne akte dostavi kao radnu dokumentaciju uz Izvještaj). Kao što je navedeno u uputi za popunu pozicije koja se odnosi na pregled oblasti upravljanja rizicima i ICAAP-a i ILAAP-a obuhvaćenih internom revizijom, potrebno je pored pregleda revidiranih oblasti navesti i kratak pregled zaključaka, odnosno nalaza interne revizije u pogledu: usklađenosti sa propisima i internim pravilima u banci, korištenja rezultata ICAAP-a i ILAAP-a u procesu donošenja odluka, adekvatnosti i efikasnosti funkcionisanja sistema internih kontrola, adekvatnosti IT podrške u procesima upravljanja rizicima i ICAAP-u i ILAAP-u, kvaliteta i integriteta podataka o upravljanju rizicima i ICAAP-u i ILAAP-u, procjene adekvatnosti metodologije banke za mjerenje, odnosno procjenu rizika i dr. U okviru ove pozicije Izvještaja banka navodi i popis mjera

koje su poduzete zbog uočenih nedostataka i slabosti sistema internih kontrola, sa naznačenim statusom tih mjera u pogledu stepena implementiranosti, kranjih rokova i odgovornih osoba, odnosno organizacionih dijelova banke za njihovu implementaciju (navedene informacije trebaju biti ažurirane na datum izvještavanja);

- načina na koji je u banci upostavljen nadzor i vlastita procjena ICAAP-a i ILAAP-a, koji obavezno uključuje način provođenja procjene adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a od strane interne revizije i drugih kontrolnih funkcija, uprave i nadzornog odbora banke, višeg rukovodstva, posebno formiranih odbora, odnosno komiteta nadzornog odbora ili drugih stručnih tijela uključenih u nadzor i procjenu ICAAP-a i ILAAP-a u banci, kao i samoprocjenu interne revizije u okviru toga; i
- načina na koji je banka osigurala integritet ICAAP-a i ILAAP-a u sveukupno upravljanje bankom, navodeći pri tome naročito kakva je poveznica sa strateškim i poslovnim planiranjem, finansijskim planovima banke, politikom i praksom naknada, planovima kapitala, planovima likvidnosti, planovima oporavka (uključujući pregled ključnih pokazatelja likvidnosti u planu oporavka iz Priloga 1. Odluke o planovima oporavka banke i bankarske grupe i pripadajućim Smjernicama za procjenu planova oporavka), internim izvještavanjem, donošenjem poslovnih odluka i svakodnevnim operativnim aktivnostima banke koje imaju za posljedicu preuzimanje rizika i dr.

3. Planovi kapitala

U ovom dijelu Izvještaja banka navodi predviđanja i analize koje primijenjuje prilikom planiranja kapitala. Prilikom navođenja istog, banka mora uzeti u obzir strateške ciljeve, planirani rast poslovanja banke, politiku dividendi, promjene koje se predviđaju u profilu rizika, rezultate ICAAP-a za prethodnu godinu i dr.

U ovom dijelu Izvještaja banka mora: ukazati na period planiranja kapitala, koji ne smije biti kraći od tri godine, analizirati razlike između planiranog ciljanog kapitala banke u izvještajnom periodu za koji se Izvještaj sačinjava u odnosu na ostvareni kapital banke u prethodnom izvještajnom periodu, kao i razlike između planiranog nivoa i strukture regulatornog kapitala i kapitala kao rezultata ICAAP-a, objasniti metodologiju planiranja kapitala u banci, kao i metodologiju testiranja otpornosti na stres, uključujući opis korištenih scenarija i rezultata provedenih testova otpornosti na stres, navesti ključne odrednice planova kapitala i druge elemente koji su specifični za planiranje kapitala banke, uključujući i navođenje izvora povećanja kapitala.

4. Planovi likvidnosti

U ovom dijelu Izvještaja banka navodi predviđanja i analize koje koristi u procesu planiranja likvidnosti, uključujući i plan izvora finansiranja, pri čemu banka uzima u obzir odrednice iz strateškog plana i redovnih poslovnih planova, predviđene promjene profila rizika banke, rezultate ILAAP-a za prethodnu godinu i dr.

U ovom dijelu Izvještaja banka opisuje:

- Plan likvidnosti za naredne tri godine, uključujući vrste i dospijeca likvidne imovine, poziciju likvidnosti i neto novčanih tokova (za periode do 30 dana, 1-3 mjeseca, 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci, 1 do 3 godine), kao i planove unutardnevne likvidnosti;
- Plan izvora finansiranja za vremenski period od tri godine, sa opisom rezultata procjene primjernosti izvora finansiranja u odnosu na poslovni model i strategiju poslovanja banke, pri čemu period od planirane tri godine treba biti opisan za periode do 30 dana, 1-3 mjeseca, 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci i od 1-3 godine;

- Rezultate procjene primjerenosti izvora finansiranja u odnosu na poslovni model, strategiju poslovanja banke i njenu toleranciju izloženosti riziku likvidnosti, uključujući i procjenu stabilnosti izvora finansiranja, dostupnosti izvora finansiranja na tržištu, očekivanih promjena u riziku izvora finansiranja, oslanjanja na javne izvore finansiranja, uticaja planova izvora finansiranja na kreditne aktivnosti banke i druge relevantne elemente za procjenu likvidnosti banke.

Navedeni vremenski periodi za planiranje likvidnosti i izvora finansiranja predstavljaju minimum zahtjeva koje je banka dužna navesti, pri čemu banka može trogodišnje planove izvora finansiranja razraditi i za kraće vremenske periode unutar prethodno navedenih intervala.

Prilikom opisivanja planova izvora finansiranja potrebno je navesti i planove prema vrstama izvora finansiranja (uzete kreditne linije, depoziti, subordinisani dug i sl.), prema dospijećima izvora finansiranja (za periode do 30 dana, 1-3 mjeseca, 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci i od 1-3 godine, sa mogućnošću i daljnjeg razrađivanja i za kraće vremenske periode unutar navedenih intervala), prema ključnim tržištima, proizvodima i povjeriocima, valutama i drugim relevantnim kriterijima. Takođe, potrebno je da banka objasni proceduru koja se provodi prilikom planiranja likvidnosti, odnosno izvora finansiranja, te opiše postupak i učestalost revidiranja i usklađivanja ovih planova, navodeći i ključne odrednice ovih planova i druge elemente koji su specifični za planiranje likvidnosti banke, uključujući i rezultate analize provodivosti ovih planova.

5. Informacije specifične za ILAAP-a

U ovom dijelu Izvještaja banka navodi detaljne informacije i podatke specifične za primjenu ILAAP-a, odnosno opisuje pojedinačne komponente ILAAP-a, primijenjujući pri tome princip proporcionalnosti, što znači da će nivo obuhvata i detaljnosti prilikom navođenja tih informacija i podataka biti srazmjeran profilu rizika likvidnosti u banci, sklonosti banke ka preuzimanju rizika, razvijenosti upravljanja rizicima i kontrole rizika, uspostavljenim procesom kojim se osigurava da banka ima pristup dovoljnoj likvidnosti i dr.

Ove informacije i podaci odnose se minimalno na sljedeće:

- okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja, koji treba minimalno da obuhvati zahtjeve utvrđene članom 15. Smjernica;
- strategiju i plan izvora finansiranja banke, u skladu sa članom 16. Smjernica;
- strategiju banke u pogledu internih likvidnosnih zahtjeva i upravljanja koleteralima, u skladu sa članom 17. Smjernica;
- mehanizam raspodjele troškova likvidnosti, koristi i rizika, u skladu sa članom 18. Smjernica;
- upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti, u skladu sa članom 19. Smjernica;
- testiranje otpornosti likvidnosti na stres, u skladu sa članom 20. Smjernica;
- plan za likvidnost za nepredviđene situacije, u skladu sa članom 21. Smjernica

Naročito je potrebno da se na jasan i sveobuhvatan način opiše kako banka prati usklađenost sa propisanim regulatornim zahtjevima u pogledu likvidnosti, odnosno koje postupke primijenjuje u slučajevima kada je ugroženo ili potencijalno ugroženo održavanje minimalno propisanih regulatornih zahtjeva za likvidnost. Takođe, potrebno je da banka navede i pregled interno utvrđenih kvantitativnih pokazatelja koje primijenjuje u upravljanju rizikom likvidnosti banke, te postupke praćenja njihovog ispunjenja, odnosno prekoračenja istih.

Pored ovih informacija, banka navodi i dodatne informacije specifične za primjenu ILAAP-a, koje se odnose na navođenje informacija o:

- bazama podataka koje je uspostavila za potrebe upravljanja rizikom likvidnosti, sa kratkim opisom načina njihove upotrebe;
- redovnim i povremenim izvještajima o riziku likvidnosti i izvorima finansiranja koji se sačinjavaju za potrebe uprave, nadzornog odbora i drugih odbora u banci, sa nazivima organizacionih dijelova i imena odgovornih osoba za njihovo sačinjavanje;
- pregledu svih internih akata kojima je uređeno preuzimanje i upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja, sa njihovim statusom (novi, neizmijenjeni, izmijenjeni sa neznatnim promjenama itd.);
- opisu sistema internih kontrola koji su uspostavljeni u upravljanju rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja i druge relevantne informacije od značaja za upravljanje rizikom likvidnosti u banci i povezanost sa upravljanjem drugim rizicima.

6. Utvrđivanje značajnih rizika za ICAAP i ILAAP

U ovom dijelu Izvještaja banka dostavlja podatke o utvrđenoj listi, odnosno popisu rizika kojima je ili kojima bi mogla biti izložena, koje popunjava u Tabeli 1. navodeći definicije rizika, odnosno podkategorija rizika. Uz podatke sadržane u tabeli, banka treba da u pripadajućoj poziciji izvještaja jasno i precizno opiše način i dinamiku, odnosno učestalost identificiranja rizika, navodeći interne akte kojima je definisala postupak identificiranja rizika, prilažući te akte i označavajući dijelove akta u kojima je to definisano (pri tome je potrebno da uspostavi adekvatnu numeraciju priložene radne dokumentacije, povezujući je sa pripadajućim dijelom, odnosno pozicijom Izvještaja).

Vežano za pozicije ovog dijela Izvještaja koje se odnose na profil rizičnosti banke i utvrđivanje značajnosti rizika, banka treba da opiše na koji način utvrđuje profil rizičnosti i da priloži adekvatnu radnu dokumentaciju koja se odnosi na analizu profila rizičnosti banke na datum koji korespondira sa izvještajnim datumom na koji se Izvještaj odnosi.

Takođe, banka opisuje pristup koji primijenjuje pri utvrđivanju značajnosti rizika, odnosno navodi faktore koje procijenjuje prilikom utvrđivanja značajnosti rizika.

U tabelarnom pregledu 2. banka navodi sve značajne rizike koje je utvrdila, daje ocjenu njihove značajnosti koju na adekvatan način obrazlaže, te način na koji je tretirala svaki od materijalno značajnih rizika u ICAAP-u i ILAAP-u (kvalitativni ili kvantitativni tretman). Pri tome, nije dovoljno popuniti samo tabelarni pregled, nego je u pripadajućim pozicijama Izvještaja u okviru dijela 6.2. potrebno dati dovoljno detalja koji opisuju tretman za svaki od utvrđenih značajnih rizika, a nivo detaljnosti treba da korespondira sa internim aktima banke i primijenjenim metodologijama, s jedne strane, i potrebama adekvatnog dokumentovanja i argumentiranja bančinog pristupa za potrebe supervizorske procjene i ocjene, odnosno potrebama korisnika ovog Izvještaja, s druge strane.

U tabelarnom pregledu 3. banka navodi rizike za koje je utvrdila da nisu značajni, navodeći obrazloženje razloga zbog kojih smatra da izloženost tim rizicima nije značajna, na jasan, precizan i dovoljno detaljan način koji za svaki od navedenih rizika omogućava sagledavanje da li je pristup banke adekvatan i zasnovan na prihvatljivim argumentima.

7. Mjerenje/procjena značajnih rizika i određivanje internih kapitalnih zahtjeva (pojedinačno za svaki rizik)

U ovom dijelu Izvještaja banka objašnjava kvantitativni aspekt ICAAP-a, odnosno navodi rezultate mjerenja/procjene svoje izloženosti pojedinačnim značajnim rizicima, koje je kao

takve utvrdila u dijelu 6. Izvještaja, kao i rezultate procjene internih kapitalnih zahtjeva za svaki od pojedinačno utvrđenih značajnih rizika.

Prilikom utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za rizike koji podliježu minimalnim kapitalnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke (kreditni, operativni i tržišni rizici), banka za potrebe ICAAP-a može odabrati jednu od dvije alternative:

- 1) koristiti isti pristup koji je koristila pri izračunu kapitalnih zahtjeva za pokriće ovih rizika u svrhe regulatornog kapitala, obrazlažući razloge i navodeći argumente zbog kojih se za potrebe ICAAP-a opredjelila za iste kapitalne zahtjeve, odnosno pojašnjavajući zbog čega smatra da je taj nivo kapitalnih zahtjeva adekvatan prirodi, obuhvatu, nivou i trendu te kategorije rizika, odnosno podkategorija tih rizika;
- 2) prilagođavanje pristupa korištenog za potrebe regulatornog kapitala prirodi i potrebama upravljanja određenim rizikom u banci, navodeći argumentaciju za izvršena prilagođavanja, kao i podataka koji se koriste u procjeni internog kapitalnog zahtjeva, kod mjerenja, odnosno procjene određenog rizika (što se odnosi i na ulazne i na izlazne podatke koji se koriste u svrhe ICAAP-a) ili korištenje vlastite metodologije banke, navodeći argumentaciju za odabir te alternative.

Za navedene alternative se odnosi zahtjev da banka na odgovarajući način izvrši prilagođavanja internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne značajne rizike pomoću rezultata testova otpornosti na stres, pri čemu je potrebno da na jasan, precizan i dovoljno detaljan način opiše korištene pretpostavke, rezultate testiranja otpornosti na stres, interne akte banke kojima je to uređeno i druge elemente relevantne za ocjenu adekvatnosti primijenjenog pristupa u provođenju testiranja otpornosti na stres za potrebe ICAAP-a, a minimalno u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizicima u banci.

Kod ocjene adekvatnosti primijenjenog pristupa banke, odnosno izbora alternative Agencija će u okviru SREP-a, u skladu sa principom opreznosti i konzervativnosti, procijeniti koliko je pristup koji banka koristi u okviru vlastite metodologije adekvatan njenom rizičnom profilu.

7.1. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik

Kod procjene internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, banka prilikom izbora jedne od alternativa – korištenje pristupa dozvoljenih kod izračuna regulatornog kapitala treba da procjeni koliko je taj pristup pogodan i primjeren za potrebe ICAAP-a s obzirom na nivo, strukturu i prirodu njene izloženosti kreditnom riziku, donoseći razuman i adekvatan sud da li je u segmentu kreditnog rizika izložena rizicima, odnosno podkategorijama rizika, tj. faktorima rizika koji nisu adekvatni ili dovoljno pokriveni kapitalnim zahtjevima za kreditni rizik pri izračunu regulatornog kapitala, prije svega, vodeći računa o preostalom, odnosno rezidualnom riziku koji se vezuje uz upotrebu dozvoljene kreditne zaštite, potencijalnom povećanju izloženosti kreditnom riziku, rastućim faktorima rizika koji se direktno ili indirektno mogu reflektovati kroz povećanu izloženost riziku i dr.

Ako postoji bilo koji od osnova, odnosno razloga koji banku navode na zaključak da je u predmetnom riziku njena izloženost veća u odnosu na pokrivenost propisanim kapitalnim zahtjevom za pokriće kreditnog rizika regulatornim kapitalom, mora adekvatno procijeniti interne kapitalne zahtjeve za kreditni rizik.

Ukoliko banka u okviru ICAAP-a može na zadovoljavajući način argumentirati i dokumentovati da nema potrebe za dodatnim internim kapitalnim zahtjevima u odnosu na

regulatorni kapital, može ostati pri pristupu kojeg je primijenila kod izračuna regulatornog kapitala.

Ukoliko banka u okviru ICAAP-a koristi prilagođeni pristup kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, odnosno vlastitu metodologiju, banka mora navesti zadovoljavajuću argumentaciju za izvršena prilagođavanja kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik kod izračuna regulatornog kapitala prirodi i potrebama upravljanja kreditnim rizikom banke, odnosno za korištenje vlastite metodologije.

Nivo detaljnosti argumentacije koju banka treba navesti i dokumentovati treba biti srazmjern nivou razlika između kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik pri utvrđivanju regulatornog kapitala i internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

Prilikom izbora vlastite metodologije za mjerenje, odnosno procjenu internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik banka nije ograničena sofisticiranošću pristupa koji se koristi za izračun kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik. Tako npr. banka koja koristi standardizirani pristup za izračun kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik u svrhe regulatornog kapitala, može koristiti naprednije pristupe, odnosno vlastitu metodologiju za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik za dio portfolia kod kojeg je uspostavila pouzdan sistem upravljanja i određivanje rejtinga izloženosti koje proizilaze iz kreditnog rizika ili kada utvrdi da bi primjena standardiziranog pristupa mogla dovesti do podcijenjenosti kapitalnih zahtjeva i sl., pri čemu Agencija u okviru SREP-a procijenjuje adekvatnost pristupa koji koristi banka u okviru vlastite metodologije u svrhe ICAAP-a.

7.2. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za koncentracijski rizik

Kod utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za koncentracijski rizik banka može koristiti:

- 1) pojednostavljene pristupe koji su zasnovani na primjeni uobičajenih parametara, odnosno opšteprihvaćenih indeksa koncentracije, koristeći izračune indeksa sektorske koncentracije ili indeksa individualne koncentracije. Pri tome, ukoliko je indeks sektorske koncentracije veći od 10, banka mora povećati interne kapitalne zahtjeve primjenom odgovarajuće marže na kapitalni zahtjev za kreditni rizik, kao i u slučaju da je indeks individualne koncentracije veći od 1. Agencija u okviru SREP-a cijeni prihvatljivost i adekvatnost primijenjenih marži na kapitalni zahtjev koje bi se trebale kretati od 0% do 8%;
- 2) opštu alternativu, odnosno pristup po kojem banka koristi vlastitu metodologiju za mjerenje, odnosno procjenu internih kapitalnih zahtjeva za koncentracijski rizik na način koji odgovara prirodi i potrebama upravljanja tim rizikom u banci, utvrđujući individualne i sektorske i dr. osnove koncentracija, pri čemu na odgovarajući način treba argumentirati korištenje ove opšte alternative, odnosno pristupa, koja je obavezna u slučaju da banka za izračun internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik koristi vlastite metodologije.

U slučaju da banka koristi pojednostavljeni pristup, dužna je popuniti priloženi dodatni dokument uz Izvještaj, koji čini Dodatak 3. Smjernica.

Banke koje koriste opštu alternativu kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva za koncentracijski rizik, dužne su dostaviti dodatno objašnjenje korištene metodologije sa stanovišta pretpostavki na kojim funkcioniše ta metodologija i razloge, odnosno argumente zbog kojih smatra da njeno korištenje predstavlja adekvatan pristup utvrđivanju internih kapitalnih zahtjeva za koncentracijski rizik. Pri tome je nivo detaljnosti u objašnjenju u skladu

sa principom proporcionalnosti, a format dokumenta u kojem se dostavlja dodatno pojašnjenje nije standardiziran i prilagođen je metodologiji, odnosno pristupu banke i njenom značaju za bankarski sistem.

U slučaju da banka utvrdi da za koncentracijski rizik nema potrebe utvrđivati interni kapitalni zahtjev, banka mora navesti relevantnu argumentaciju, a nivo detaljnosti objašnjenja banke mora biti u skladu sa primjenom principa proporcionalnosti.

Kod utvrđivanja internog kapitalnog zahtjeva za koncentracijski rizik banka se mora pozvati i na rezultate provedenih testova otpornosti na stres i adekvatno ih uključiti u iznos internih kapitalnih zahtjeva, upućujući na odgovarajuće interne akte, dokumentaciju kojom je to uređeno, odnosno putem koje će na odgovarajući način dokumentovati i argumentirati uključenje rezultata testova otpornosti na stres, u skladu sa primjenom principa proporcionalnosti.

7.3. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik

Prilikom utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik, banka može odabrati odgovarajuće alternative, koje su zasnovane na korištenju jednog od pristupa:

- 1) isti pristup koji se primijenjuje za izračun kapitalnih zahtjeva u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke (standardizirani pristup, VaR model) i za potrebe ICAAP-a;
- 2) prilagođavanje za potrebe ICAAP-a pristupa koji banka koristi za utvrđivanje kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik, odnosno korištenje vlastite metodologije banke, pri čemu se pristup prilagođava nivou, strukturi, prirodi i potrebama upravljanja tržišnim rizikom u banci.

Banka koja ne izračunava kapitalne zahtjeve za tržišni rizik mora popuniti ovaj dio Izvještaja ako je izloženost tom riziku ili jednoj od podkategorija tržišnog rizika značajna sa stanovišta njene poslovne politike.

Banka u ovom dijelu Izvještaja mora navesti koju od navedenih alternativa koristi, objasniti izabrani pristup pri utvrđivanju internog kapitalnog zahtjeva za tržišni rizik u svrhe ICAAP-a.

U slučaju izbora prve alternative, banka mora navesti detaljnu analizu svih značajnih izloženosti tržišnim rizicima koji nisu ili nisu dovoljno pokriveni kapitalnim zahtjevima u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke u svrhu održavanja adekvatnog regulatornog kapitala.

U slučaju izbora druge alternative, banka mora objasniti korištenu metodologiju u pogledu pretpostavki koje koristi i razloga za njeno korištenje, pri čemu moraju biti analizirane bilo koje razlike između propisanog kapitalnog zahtjeva za tržišni rizik u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke u svrhu održavanja adekvatnog regulatornog kapitala i internih kapitalnih zahtjeva koje je utvrdila banka za tržišne rizike, pri čemu nivo detaljnosti u objašnjenjima i analizi mora biti u skladu sa principom proporcionalnosti.

Kod utvrđivanja internog kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike banka se mora pozvati i na rezultate provedenih testova otpornosti na stres i adekvatno ih uključiti u iznos internih kapitalnih zahtjeva, upućujući na odgovarajuće interne akte, odnosno dokumentaciju kojom je to uređeno, odnosno putem koje će na odgovarajući način dokumentovati i argumentirati

uključenje rezultata testova otpornosti na stres, u skladu sa primjenom principa proporcionalnosti.

7.4. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik

Za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik banka može odabrati između dvije alternative:

- 1) korištenje istog pristupa kojeg primijenjuje prilikom izračuna kapitalnih zahtjeva u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke (pristup osnovnog indikatora ili standardizirani pristup) i za potrebe ICAAP-a;
- 2) prilagođavanje pristupa kojeg je koristila za izračun kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke potrebama ICAAP-a, odnosno prilagođavanju tog pristupa nivou strukturi i prirodi i potrebama upravljanja operativnim rizikom u banci ili primjena vlastite metodologije, uz navođenje argumentacije za ovo prilagođavanje, odnosno primjene vlastitog pristupa, a nivo detaljnosti u objašnjenjima je veći ukoliko su veće razlike između propisanog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik i internog kapitalnog zahtjeva kojeg je utvrdila banka za pokriće operativnog rizika.

Prilikom izbora vlastite metodologije za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik, banka nije ograničena sofisticiranošću pristupa koji se koriste za izračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik. Na primjer, banka koja koristi pristup osnovnog indikatora za izračun kapitalnih zahtjeva za operativni rizik u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke može za potrebe ICAAP-a koristiti standardizirani pristup pri utvrđivanju internih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik za sve segmente poslovanja ili za pojedine segmente poslovanja ili banka koja koristi standardizirani pristup u svrhe regulatornog kapitala može u ICAAP-u koristiti vlastitu metodologiju za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva.

Banka u pripadajućem dijelu Izvještaja mora navesti koju alternativu je odabrala, objasniti odabranu alternativu za izračun internih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik.

U slučaju odabira prve alternative, banka mora navesti detaljnu analizu svih značajnih izloženosti operativnom riziku i pojasniti da li je po njenom mišljenju korištenje nekog pristupa za izračun internih kapitalnih zahtjeva za operativni rizik samo po sebi dovoljno da pokrije operativni rizik, odnosno sve podkategorije tog rizika.

U slučaju odabira druge alternative, banka mora objasniti korištenu metodologiju sa aspekta svojih pretpostavki i razloga za njeno korištenje, te analizirati bilo koje razlike između propisanog kapitalnog zahtjeva za tržišni rizik u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke u svrhu održavanja adekvatnog regulatornog kapitala i internih kapitalnih zahtjeva koje je utvrdila banka za operativni rizik, pri čemu nivo detaljnosti u objašnjenjima i analizi mora biti u skladu sa principom proporcionalnosti.

Kod utvrđivanja internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik banka se mora pozvati i na rezultate provedenih testova otpornosti na stres i adekvatno ih uključiti u iznos internih kapitalnih zahtjeva, upućujući na odgovarajuće interne akte, odnosno dokumentaciju kojom je to uređeno, odnosno putem koje će na odgovarajući način dokumentovati i argumentirati uključenje rezultata testova otpornosti na stres, u skladu sa primjenom principa proporcionalnosti.

7.5. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za rizik tržišne likvidnosti

Kod mjerenja, odnosno procjene internih kapitalnih zahtjeva za rizik tržišne likvidnosti banka mora na odgovarajući način objasniti svoju politiku preuzimanja i upravljanja rizikom tržišne likvidnosti, uspostavljene sisteme internih kontrola i svoje planove u slučajevima krize, kao i planove opravka likvidnosti kao sastavnog dijela sveobuhvatnog plana opravka banke.

Kod utvrđivanja internog kapitalnog zahtjeva za rizik tržišne likvidnosti, banka se mora pozvati i na rezultate provedenih testova otpornosti na stres i adekvatno ih uključiti u iznos internih kapitalnih zahtjeva, upućujući na odgovarajuće interne akte, odnosno dokumentaciju kojom je to uređeno, odnosno putem koje će na odgovarajući način dokumentovati i argumentirati uključenje rezultata testova otpornosti na stres, u skladu sa primjenom principa proporcionalnosti.

7.6. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi

Prilikom mjerenja/procjene rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi banka može odabrati jednu od varijanti za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za pokriće ovog rizika:

- 1) pojednostavljenu, odnosno standardiziranu alternativu, koja je zasnovana na primjeni standardnog kamatnog šoka, kojeg banka mora izračunati, u skladu sa članom 3. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi;
- 2) opštu alternativu, odnosno pristup po kojem banka koristi vlastitu metodologiju za mjerenje, odnosno procjenu internih kapitalnih zahtjeva za rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi, na način koji odgovara prirodi i potrebama upravljanja tim rizikom u banci u skladu sa članom 3. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, pri čemu je banka dužna navesti argumentaciju da to odgovara prirodi izloženosti ovom riziku, odnosno potrebama banke u upravljanju ovim rizikom.

Banka mora navesti koju alternativu koristi, obrazložiti izabrani pristup prilikom mjerenja, odnosno utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za pokriće kamatnog rizika u bankarskoj knjizi, te dokazati da je primjena odabrane alternative rezultirala adekvatnim utvrđivanjem internog kapitalnog zahtjeva za ovaj rizik.

U slučaju da banka koristi opštu alternativu kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva, dužna je dostaviti dodatno objašnjenje korištene metodologije sa stanovišta pretpostavki na kojim funkcioniše ta metodologija i razloge, odnosno argumente zbog kojih njeno korištenje predstavlja adekvatan pristup utvrđivanju internih kapitalnih zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi, pri čemu je nivo detaljnosti u objašnjenju u skladu sa principom proporcionalnosti, a format dokumenta u kojem se dostavlja dodatno pojašnjenje nije standardiziran i prilagođen je metodologiji, odnosno pristupu banke i njenom značaju za bankarski sistem.

Kod utvrđivanja internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi banka se mora pozvati i na rezultate provedenih testova otpornosti na stres i adekvatno ih uključiti u

iznos internih kapitalnih zahtjeva, upućujući na odgovarajuće interne akte/dokumentaciju kojom je to uređeno, odnosno putem koje će na odgovarajući način dokumentovati i argumentirati uključenje rezultata testova otpornosti na stres, u skladu sa primjenom principa proporcionalnosti.

7.7. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za valutno inducirani kreditni rizik

Kod mjerenja, odnosno procjene internih kapitalnih zahtjeva za valutno inducirani kreditni rizik banka koristi vlastitu metodologiju, na način koji odgovara prirodi i potrebama upravljanja tim rizikom u banci, pri čemu je banka dužna navesti argumentaciju da primjena te metodologije adekvatno odgovara nivou i prirodi njene izloženosti ovom riziku.

Banka je dužna detaljno objasniti korištenu metodologiju sa stanovišta pretpostavki na kojima se ona zasniva, odnosno funkcionira, kao i razloge zbog kojih njeno korištenje za potrebe ICAAP-a predstavlja adekvatan pristup utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za valutno inducirani kreditni rizik kojem je izložena ili bi mogla biti izložena. Nivo detaljnosti u opisu korištene metodologije, odnosno razloga njenog odabira prilagođen je nivou i značajnosti tog rizika za sveukupni profil rizičnosti banke, odnosno značaju za bankarski sistem.

Ukoliko banka nema značajnu izloženost valutno induciranom kreditnom riziku i nije sistemski značajna može primijeniti jednostavniji pristup, zasnovan na modifikaciji, odnosno povećanim ponderima za kreditni rizik, koje primjenjuje kod standardiziranog pristupa prema Odluci o izračunavanju kapitala banke. Pri tome, banka je dužna specificirati povećane pondere rizika i argumentirati njihov odabir, kao i analizirati moguću podcijenjenost navedenog rizika zbog primjene ovog pristupa.

Prilikom utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za valutno inducirani kreditni rizik banka mora adekvatno uključiti i rezultate provedenog testiranja otpornosti na stres, navodeći pri tome odgovarajuće interne akte i drugu popratnu dokumentaciju putem koje će na odgovarajući način dokumentovati i argumentirati uključenje rezultata testiranja otpornosti na stres, a u skladu sa principom proporcionalnosti.

7.8. Određivanje internih kapitalnih zahtjeva za ostale rizike

Prilikom mjerenja, odnosno procjene internih kapitalnih zahtjeva za ostale rizike (rizik prekomjerne finansijske poluge, reputacijski rizik, rizik profitabilnosti, poslovni rizik, strateški rizik i dr.) banka može koristiti izbor između dvije varijante:

- 1) pojednostavljena alternativa, koja je zasnovana na pristupu da banka umjesto mjerenja, odnosno procjene internih kapitalnih zahtjeva za pokriće ostalih rizika može podići interne kapitalne zahtjeve za 5% do 15% od iznosa ukupnog regulatornog kapitala utvrđenog u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, pri čemu je dužna navesti detaljnu i jasnu argumentaciju za izbor korištenog postotka u ovom rasponu na osnovu rizika kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju;
- 2) opšta alternativa, koja je zasnovana na korištenju vlastite metodologije za mjerenje, odnosno procjenu internih kapitalnih zahtjeva za ostale rizike, na način koji odgovara prirodi i potrebama upravljanja tim rizikom u banci, pri čemu je banka dužna navesti argumentaciju da to odgovara prirodi izloženosti banke ostalim rizicima, odnosno potrebama banke u upravljanju tim rizicima.

Banka mora utvrditi interne kapitalne zahtjeve za pokriće barem rizika reputacije, profitabilnosti, strateškog rizika i rizika kapitala, kao i ostale rizike, ukoliko utvrdi da je značajno izložena tim rizicima.

U vezi sa navedenim, banka mora procijeniti:

- reputacijski rizik, sa stanovišta negativnog javnog mišljenja o banci, njenoj poslovnoj praksi i/ili njenim poslovnim vezama sa klijentima koje se mogu odraziti na gubitak povjerenja u tačnost poslovanja banke, odnosno njen moralni integritet;
- rizik profitabilnosti, odnosno zarade, sa stanovišta internih i eksternih faktora koji mogu negativno uticati na prihode banke, odnosno dobit ili gubitak, a samim tim i adekvatnost kapitala;
- strateški rizik, sa stanovišta potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz neadekvatnih, odnosno pogrešnih poslovnih odluka, neodgovarajuće implementacije donesenih poslovnih odluka ili nedovoljne, odnosno nepravovremene i/ili neadekvatne reakcije na promjene u poslovnom okruženju;
- rizik kapitala, sa stanovišta potencijalno neadekvatne strukture kapitala s obzirom na obim i način poslovanja banke i potencijalne poteškoće sa kojima bi se mogla suočiti prilikom pribavljanja novih izvora, privlačenja novog kapitala, a posebno u slučaju nagle, odnosno vanredne potrebe da se brzo pronađe dodatni izvor, odnosno poveća kapital banke ili u slučaju nepovoljnih uslova poslovanja.

Banka mora navesti koju alternativu koristi, obrazložiti izabrani pristup prilikom mjerenja, odnosno utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za pokriće ostalih rizika. Pri tome, u slučaju da koristi opštu alternativu kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva dužna je dostaviti dodatno objašnjenje korištene metodologije sa stanovišta pretpostavki na kojim funkcioniše ta metodologija i razloge, odnosno argumente zbog kojih njeno korištenje predstavlja adekvatan pristup utvrđivanju internih kapitalnih zahtjeva za predmetne rizike, pri čemu je nivo detaljnosti u objašnjenju u skladu sa principom proporcionalnosti, a format dokumenta u kojem se dostavlja dodatno pojašnjenje nije standardiziran i prilagođen je metodologiji, odnosno pristupu banke i njenom značaju za bankarski sistem.

Kod utvrđivanja internog kapitalnog zahtjeva za ostale rizike banka se mora pozvati i na rezultate provedenih testova otpornosti na stres i adekvatno ih uključiti u iznos internih kapitalnih zahtjeva, upućujući na odgovarajuće interne akte, odnosno dokumentaciju kojom je to uređeno, odnosno putem koje će na odgovarajući način dokumentovati i argumentirati uključenje rezultata testova otpornosti na stres, u skladu sa primjenom principa proporcionalnosti.

Agencija u okviru SREP-a procijenjuje adekvatnost pristupa koji banka koristi u skladu sa principom opreznosti i konzervativnosti.

7.9. Vanjski faktori okruženja i testovi otpornosti na stres

Banka treba, takođe, izmjeriti, odnosno procijeniti interne kapitalne zahtjeve za određene rizike koji proizilaze iz vanjskih faktora okruženja na osnovu različitih testova otpornosti na stres, kao i definisati komponente alternativnih izvora za pokrivanje tih rizika, pri čemu se uzima u obzir njihova svrha korištenja u kriznim situacijama.

Kada provodi testove otpornosti na stres za izuzetne, ali vjerovatne situacije, banka koja u svrhe ICAAP-a koristi napredne pristupe mjerenja internih kapitalnih zahtjeva mora posebno i adekvatno analizirati kako bi negativni događaji mogli uticati na iznos budućih minimalnih kapitalnih zahtjeva dobivenih na osnovu tih metodologija, odnosno naprednih pristupa (npr.

kod kreditnog rizika mora procijeniti promjene u internom kapitalnom zahtjevu kao posljedica promjene kreditnog rejtinga tokom poslovnog ciklusa).

Takođe, banka mora uzeti u obzir procijenjene promjene internih kapitalnih zahtjeva kod planiranja kapitala.

U pripadajućem dijelu Izvještaja banka mora:

- objasniti testove otpornosti na stres, pozivajući se na rezultate za stanje opšteg poslovnog ciklusa u kojem se našla (procikličnost) u vezi sa opštim pogoršanjem ekonomske situacije, kao rezultat pada ekonomske aktivnosti ili specifično pogoršanje situacije u privrednim granama, odnosno sektorima koje banka finansijski podržava (kreditira ili ulaže u iste);
- dati procjenu rizika koji proizilaze iz promjena regulatornog okvira, kada je to primijenjivo;
- navesti i priložiti odgovarajuće interne akte kojima se dokumentuju korišteni testovi otpornosti na stres.

7.10. Utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva

Na osnovu agregacije utvrđenih internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike, banka mora utvrditi ukupne interne kapitalne zahtjeve. Pri tome, banka ima na raspolaganju izbor između dvije alternative:

- 1) pojednostavljena alternativa agregacije (pristup nadogradnje), koja je primijenjiva za banke koje koriste manje napredne, odnosno manje sofisticirane pristupe kod utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike, čijim prostim zbrajanjem dolazi do ukupnih internih kapitalnih zahtjeva;
- 2) opšta alternativa agregacije, koju koriste banke koje primijenju naprednije, odnosno sofisticiranije pristupe, modele ekonomskog kapitala kod upravljanja drugim značajnim rizicima u poslovanju, pri čemu se prilikom zbrajanja internih kapitalnih zahtjeva za svaki pojedinačni rizik, taj iznos koji se zbraja mora zasnivati na vremenskim serijama podataka o rizicima, adekvatne dužine i na istom nivou statističke pouzdanosti i tokom istog vremenskog horizonta posmatranja. Na takav način zasnovana i utvrđena procjena internih kapitalnih zahtjeva se može proširiti uključenjem efekata diverzifikacije u svrhe ICAAP-a. Preduslov za korištenje ove alternative agregacije za interne kapitalne zahtjeve je sposobnost banke da na osnovu rezultata modela ekonomskog kapitala odredi koliko kapitala je potrebno svakoj pojedinačnoj poslovnoj jedinici banke da pokrije rizike tj. alokacija kapitala banke (eng. capital allocation).

Banka mora navesti alternativu agregacije internih kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike, odnosno objasniti izabrani pristup kod utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva u pripadajućem dijelu Izvještaja.

U slučaju korištenja pojednostavljene alternative agregacije, banka mora kao radnu dokumentaciju priložiti pregled izračuna internih kapitalnih zahtjeva, a u slučaju korištenja opšte alternative agregacije, pored priloženog pregleda mora objasniti korištenu metodologiju agregacije sa stanovišta svojih pretpostavki i razloga za njeno korištenje. Objašnjenje mora biti u skladu s principom proporcionalnosti.

8. Postupak upoređivanja

U ovom dijelu Izvještaja banka vrši usporedbu regulatornog kapitala izračunatog u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke sa ukupnim internim kapitalnim zahtjevima, odnosno kapitalom koji je rezultat ICAAP-a na isti izvještajni datum.

U tu svrhu banka popunjava Tabelu 4. i dodatno obrazlaže iskazane razlike. Nivo detaljnosti banke u obrazlaganju razlika je u skladu sa principom proporcionalnosti.

9. Utvrđivanje internih likvidnosnih zahtjeva

U ovom dijelu Izvještaja banka opisuje način utvrđivanja internih likvidnosnih zahtjeva za rizike:

- 1) koji podliježu minimalnim likvidnosnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke, i
- 2) koje je banka identifikovala kao značajne rizike, a koji ne koji podliježu minimalnim likvidnosnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke.

Pored toga, banka opisuje na koji način su rezultati testova otpornosti na stres koji se najmanje jedanput godišnje provode za potrebe ILAAP-a uključeni u utvrđivanje internih likvidnosnih zahtjeva.

U dijelu Izvještaja koji se odnosi na Metodologije banka opisuje:

- uspostavljene Metodologije za kvantificiranje rizika u ILAAP-u, sa pregledom svih izvršenih prilagodbi u odnosu na inicijalno uspostavljene Metodologije,
- prilagodbe koje su rezultat provedenih testiranja otpornosti na stres za potrebe ILAAP-a,
- pregled ključnih parametara i pretpostavki korištenih u Metodologijama,
- način na koji je obezbijeđena nezavisna interna validacija Metodologija, sa posebnim osvrtom na koji način je osigurana nezavisnost procesa validacije od procesa uspostave i razvoja Metodologija tj. uspostave, primjene, razvoja i nadzora istih, navesti organizacione dijelove u kojima se ti procesi obavljaju, kao i odgovorne osobe za te procese.

10. Planiranje kapitala

U ovom dijelu Izvještaja banka definiše svoja predviđanja i analize u oblasti planiranja kapitala.

Kod planiranja svojih vlastitih ciljanog nivoa i strukture kapitala, banka mora uzeti u obzir svoj strateški plan rasta poslovanja, svoju politiku dividendi, predviđene promjene svog profila rizika, rezultate ICAAP-a, itd.

U pripadajućem dijelu Izvještaja banka mora:

- ukazati na period planiranja kapitala, koji ne smije biti kraći od tri godine;
- analizirati razlike između planiranog regulatornog kapitala u predmetnom izvještajnom periodu i regulatornog kapitala ostvarenog u prethodnom izvještajnom periodu;
- objasniti metodologiju planiranja kapitala, navodeći rezultate;
- objasniti testove otpornosti na stres i njihove rezultate, upućujući na odgovarajuće interne dokumente;

- navesti alternativne izvore za osiguranje regulatornog kapitala i druge relevantne elemente.

11. Plan mjera za poboljšanje ICAAP-a i ILAAP-a

U ovom dijelu Izvještaja banka navodi mjere i aktivnosti koje je poduzela sa ciljem otklanjanja uočenih nedostataka i/ili slabosti u ICAAP-u i ILAAP-u ili poboljšanja ICAAP-a i ILAAP-a, odnosno unapređenja pristupa kod utvrđivanja internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva za rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju.

Polazeći od rezultata izvršene samoprocjene pojedinih elemenata upravljanja rizicima i vlastitih procjena izloženosti značajnim rizicima, banka navodi i pojašnjava značajne nedostake i slabosti u ICAAP-u i ILAAP-u, navodeći predloženi plan aktivnosti na otklanjanju tih nedostataka i/ili slabosti ili na unapređenju, odnosno poboljšanju elemenata ICAAP-a i ILAAP-a. Predložene mjere mogu se odnositi na poboljšanje u pogledu profila rizičnosti banke kao rezultata smanjenja pojedinih izloženosti, aktivnosti, korištenje novih tehnika priznate kreditne zaštite i dr., kao i na poboljšanja u pogledu upravljanja bankom kao rezultat reorganizacije banke ili dopuna organizacijske strukture, unapređenja procesa upravljanja rizicima, jačanja efikasnosti sistema internih kontrola i dr.

U ovom dijelu se, pored nedostataka utvrđenih samoprocjenom, navode i nedostaci i slabosti utvrđene tokom vršenja nadzora i ocjene adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a od strane interne revizije i drugih kontrolnih funkcija u banci, posebnih tijela, odnosno odbora formiranih u banci i dr., kao i identifikovanih u okviru SREP-a od strane Agencije.

Pored navedenog, u ovom dijelu Izvještaja banka treba da objasni druge planirane promjene u vezi sa politikom i planovima kapitala, planovima likvidnosti, strategijom, politikom i procedurama za upravljanje rizicima u smislu planiranih poboljšanja pristupa u izračunu minimalnih kapitalnih zahtjeva u svrhe održavanja propisanog regulatornog kapitala, metodologije za mjerenje, odnosno procjenu internih kapitalnih zahtjeva za pokriće rizika, tehnika za upravljanje pojedinačnim rizicima, sistema internih kontrola za upravljanje rizicima, odnosno ovladavanja rizicima.

12. Ostale informacije o ICAAP-u i ILAAP-u

Ovaj dio Izvještaja odnosi se na ostale aspekte ICAAP-a i ILAAP-a, koji nisu obuhvaćeni prethodnim dijelovima Izvještaja (od 1. do 11.), koje banka navodi u smislu pojašnjenja drugih elemenata ICAAP-a i ILAAP-a koje smatra da treba da budu objašnjeni u Izvještaju, obzirom na njihovu relevantnost za ocjenu adekvatnosti ICAAP-a i ILAAP-a banke.

U ovom dijelu Izvještaja banka obavezno navodi i pojašnjava način na koji osigurava kvalitet podataka korištenih za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a, te opisuje način na koji je informatička podrška u ovom segmentu integrisana u informacioni sistem banke, što se ne odnosi samo na izvještajne svrhe, već i za donošenje poslovnih odluka.

Banka članica bankarske grupe u EU ili neke druge zemlje u ovom dijelu Izvještaja dostavlja izvještaj koji se koristi za potrebe konsolidiranog ICAAP i ILAAP izvještaja za supervizora matične banke, opisujući razlike koje postoje između tog izvještaja za potrebe matične banke, odnosno konsolidiranog izvještaja („prema gore“) i Izvještaja koji se dostavlja Agenciji.

13. Dodatne napomene za Izvještaj

Ukoliko smatra da je primjereno, banka može po potrebi u svom Izvještaju dodati nove izvještajne pozicije (redove) u odnosu na propisani izvještajni obrazac, ako iste nisu u dovoljnoj mjeri utvrđene u propisanom Izvještaju, a koje joj omogućavaju da navede sve relevantne informacije koje odražavaju njen rizični profil, odnosno kapital i likvidnost kao rezultat ICAAP-a i ILAAP-a.

**PRATEĆI OBRAZAC UZ IZVJEŠTAJ O PRIMJENI ICAAP-a I ILAAP-a -
SEKTORSKA I INDIVIDUALNA KONCENTRACIJA**

1. Sektorska koncentracija

Banka vrši izračun totalne izloženosti sektoru prema navedenoj tabeli.

Indeks sektorske koncentracije (HHIS) se izračunava na osnovu sljedeće formule:

$HHIS = \frac{\sum x^2}{(\sum x)^2} * (\sum x) / y * 100$, gdje je x vrijednost izloženosti određenom sektoru, a y vrijednost ukupne izloženosti.

Banka vrši klasifikaciju svojih izloženosti po sektoru u skladu sa dostupnim podacima.

Sektor³	Ukupna izloženost sektoru	%
Cjelokupni indeks sektorske koncentracije		100%
		HHI,s

³ prema standardnoj klasifikaciji djelatnosti

2. Individualna koncentracija

Banka vrši izračun ukupne izloženosti prema 100 najvećih dužnika bez obzira na njihov status.

Indeks individualne koncentracije (HHI, i) se izračunava na osnovu sljedeće formule:

$HHI = \frac{\sum x_i^2}{(\sum x_i)^2} * \frac{\sum x_i}{\sum y} * 100$; pri čemu je x_i is vrijednost i klijenata u portfolia banke (po ukupnoj izloženosti), y je vrijednost ukupnog portfolia banke, a i je broj klijenata u izračunu HHI ($i = 100$).

	UKUPNI IZNOS IZLOŽENOSTI	% IZLOŽENOSTI
Ukupna izloženost	Σy	100
100 najvećih dužnika	Σx	
Indeks individualne koncentracije		HHI

3. Marža povećanja internih kapitalnih zahtjeva za koncentracijski rizik

Indeks sektorske koncentracije	Marža u %
$0 < HHIS \leq 10$	0
$10 < HHIS \leq 15$	2
$15 < HHIS \leq 20$	4
$20 < HHIS \leq 25$	6
$25 < HHIS \leq 100$	8

Indeks individualne koncentracije	Marža u %
$0 < HHI_i \leq 1$	0
$1 < HHI_i \leq 2$	2
$2 < HHI_i \leq 4$	4
$4 < HHI_i \leq 10$	6
$10 < HHI_i \leq 100$	8

